

תמצית מוסר

סיכום קצר וברור של דברי רבותינו בעלי המוסר

גליון 54 | שמירת הלשון | יסוד ושורש העבודה | אב ה'תשפ"ו

שמירת הלשון

שער התבונה

עצות ותחבולות להנצל מלשון הרע

כתב הגר"א שעד יום מותו צריך האדם לייסר עצמו, ולא בתענית וסיגופים אלא ברסן פיו ותאוותיו, וזוהי התשובה, וזה כל פרי העולם הבא, וזה יותר מכל התעניות והסגופים שבעולם, ובזה יכופר לו כל עון וניצול משאול תחתית. ומידת השתיקה היא המידה הטובה מכל המידות הטובות, (ומידה זו נצרכת אף לחכם ושלם בנפשו, שגם הוא קשה לשלוט על דיבוריו כראוי, וכ"ש שאנחנו נצרכים למידה הזו), והרגיל בשתיקה ניצל מכמה עבירות. וכל אחד יכול לגלות לו סודותיו. ונברא לאדם רק פה אחד (ולא שתיים כמו עיניים ואזניים) כדי לומר שימנע בדיבור. וכח הדיבור הוא המשלים צורת האדם, ועל כן צריך האדם לשומרו ביותר. (פרקים א' ב').

עצות איך להמנע מלשון הרע - א' גם מי שיש לו סיבה שלא להמנע בדיבור, ירגיל עצמו שלא לדבר על אנשים. ב' לא ידבר עם אומן על בני אומנותו כי עלול לבוא ללשון הרע, וכ"ש אם יודע שיש לו שנהא עליו לא ידבר עמו כלל עליו וק"ו שלא ידבר בשבחו כדי שלא יביאו לדבר בגנותו. ג' אם באמצע שמדבר עם אדם נוכח לדעת שהוא שונא את מי שהם מדברים עליו, ילך משם או יעבור לדבר על ענין אחר, (ואם יכול להטיל שלום ביניהם מצוה לשמוע הדברים ואין בזה משום לשון הרע). ד' לא יעמוד בחברת אנשים אם לא שהוא מכירם שאינם מדברים דיבורים אסורים, שאפי' אם אחד מהם הוא איש זדון יכול לקלקל את כולם. ובכל המקרים הנ"ל אם הוכרח לדבר יקצר ככל האפשר, ויחזיק במידת השתיקה. כללו של דבר, הרוצה לזכות במידת שמירת הלשון ירגיל עצמו שלא לעמוד בחברת אנשים ולחפש חדשות, ואח"כ ירגיל עצמו שלא לשמוע חדשות, עד שיקנה בטבעו מידת שמירת הלשון. והמצאות מוכיחה שאם הסכים בליבו להמנע מדיבורים של לשון הרע, בתוך כמה שבועות האדם יקנה

מידה זו וכבר לא יקשה עליו הדבר יותר. (פרק ג').

המצוה לדון לכף זכות - צריך האדם להרגיל עצמו לדון את חבירו לדון לכף זכות, בין לומר שעשה כראוי ובין לומר שהוא שוגג או שלא ידע חומר האיסור, או שחסר פרט בסיפור או שהוסיף המספר פרט המשנה את הענין לגנות, ומבואר בגמרא שהיו רגילים לדון לכף זכות אפילו כשצד הזכות יותר רחוק מצד החוב. ומידה זו היא מהדברים שהאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקדן קיימת לעולם הבא. ולפי הרגל האדם במידה זו כך יתמעט ממנו עון לשון הרע. והנה חובת האדם וזכותו תלוי לפי רוב המצוות והעונות, ואם הקב"ה יתנהג עם האדם במידת הדין הגמורה ימצאו רוב מצוותיו חסרים וישאר לו רוב עונות, אבל אם הוא דן אחרים לכף זכות, הקב"ה יתנהג עמו במידת הרחמים וישארו לו זכויותיו ויתמעטו עונותיו ויקרא צדיק. (פרק ד').

מצות ואהבת לרעך כמוך - אם האדם אוהב את חבירו, ממילא יבוא מזה שלא ירצה לדבר בגנותו, ויחפש איך לדון אותו לכף זכות. וכן אדם הרואה את חבירו עושה דבר שלא כדין מחויב לומר לו זאת בינו לבין עצמו ויקיים בזה מצות תוכחה ומצות "ואהבת לרעך כמוך" ועושה נחת רוח לקב"ה, אבל אם במקום להוכיחו יבזהו בפני אחרים ודאי אין כוונתו לקנא לאמת, וגורם צער גדול לקב"ה שמבזה את בניו, והקב"ה אמר לישראל... שתהיו אוהבים זה את זה ותהיו מכבדים זה את זה ותהיו יראים זה מזה. (פרק ה').

איסור נקימה ונטירה והדרך להמנע מזה - אם אירע לאדם שחבירו הרע לו, צריך ליזהר שלא לנקום ממנו, ולמחות את הדבר מליבו, ולהיטיב עמו כמו עם שאר האנשים. וידמה האדם בדעתו שכמו שאם רגל אחת ניגפה מחברתה לא עולה בדעתו לנקום או לשנוא את אותה הרגל, כך כל ישראל הם כמו נפש אחת (אף שכל אחד יש לו בחינה בפני עצמו כמו אברים המשלימים יחד גוף אחד), וגם יחשוב שמה שחבירו גרם לו צער זה נסבב לו בגלל עונותיו ואם יקבל צער זה באמת ימחל

לו, וכן יזכור שהקב"ה אוהב ומחשיב כל אחד (מצד שורש קדושת נשמת ישראל שהוא גדול ונורא עד מאד), וע"י מחשבות אלו ממילא לא יקום או יטור לחבירו. (פרק ו').

גודל הזהירות מללמד חוב על כלל ישראל - לימוד חובה על כלל ישראל הוא חטא גדול, וכן מצינו בישיעה שנענש ומת על שאמר "ובתוך עם טמא שפתים אנוכי יושב", ומשה רבינו ע"ה נתבע על שאמר "תרבות אנשים חטאים" ויצא ממנו שבואל בן גרשום שהיה משרת לע"ז, ואלהיו שאמר "כי עזבו בריתך" נסתלק מן הנבואה ונמשח אלישע תחתיו, והשליש שאמר שישראל לא ראויים שד' יעשה ארובות בשמים נענש שיראה ולא יאכל. ובתנא דבי אליהו מזהיר שלא להביט לרעה על ישראל. ואם האדם מלמד זכות על ישראל הוא אוהב וחביב לפני הקב"ה. (פרק ז').

מעלת הסבלנות - על האדם להרגיל עצמו במידת הסבלנות, שיהיה מרוצה מכל מה שקורה לו, וימחל על עלבונו, ואם יחרפוהו ידע כי הכל מאת ד' עבור עוונותיו, ובזכות זה יגביה ד' קרנו, וכמו שמצינו שדוד שתק כששמעי קלל אותו וזכה עבור זה להיות רגל רביעי במרכבה. ויש בזה ג' מדרגות: א' נעלבים ואינם עולבים אבל משיבים. ב' אינם משיבים. ג' שאינו משיב מחמת אהבת ד' ומקבל היסורים בשמחה. וצריך לשמוח ביסורים יותר מן הטובה, כי בזה נמחלים עוונותיו, והיסורים מושכים את האדם לקב"ה.

והדרך לקנות את הסבלנות היא ע"י התבוננות בגודל עונשי העבירות, שהמדור הראשון הוא פי שישים מאש שלנו, וכל מדור הוא פי שישים מהמדור שלפניו, ושעה אחת בגיהנום יותר קשה מיסורי איוב כל ימיו, ועונש הגלגול קשה יותר מהגיהנום, ועל האדם להתבונן שגם הוא ראוי לעונש, וע"י הבזיונות ימחלו לו עוונותיו, ואמרו חז"ל למי הקב"ה נושא עוון, למי שעובר על פשע (אם נזהר מכאן ולהבא), וכן מועילה מידת הסבלנות להוסיף לאדם ימים אפי' אם נגזר עליו שימות. (פרק ח').

יסוד ושורש העבודה

מעלת ההשתוות, וחשיבות הסתר מעשיו הטובים – הרוצה להגיע למעלה שלא יעשה שום דבר שאינו לצורך עבודת השם, צריך לקנות את מידת ההשתוות, והיינו שיהיה שוה בעיניו אם ישבחו אותו או שיגנו אותו, אבל בלא זה יבוא לעשות מעשים שאין רצון הבורא בהם כדי להתפאר, וגם בזמן עשיית מצוה יכולין כדי להתפאר בה, ולכן על האדם להתבונן שאין לו שום תועלת שיחשבו עליו טוב, ויזכור כמה הוא מחסר ממה שהוא חייב לעשות, ושגם אם יתפרסם בכל העולם, החיים הם קצרים ואח"כ ישכחו ממנו, כ"ש שהוא לא יתפרסם אלא בחלק קטן מן העולם, וכן יצייר לעצמו למשל כאשר הוא מתפלל בין אנשים בכונה והתלהבות, שאין הבדל אם הסובבים אותו הם בני אדם או בעלי חיים, מפני ש"כמות זה כן מות זה", או שיחשוב כאילו הוא מתפלל בין אילנות וצמחים, ואם יצר ההתפארות מתגבר עליו יחשוב שהוא מכעיס בזה את הקב"ה שיודע מה הוא חושב, ואיך ישא פניו לפני בוראו לאחר פטירתו מן העולם, ובפרט שידוע גודל מעלת האדם ושכרו אם מסתיר את מעשיו הטובים מבני אדם, ולהיפך אם מפרסם, ואמנם הזהירות מן הפרסום אינו סיבה למעט בעבודת הבורא. (פרק י').

מעלת העבודה לצייר את עצמו מוסר נפש לכבוד השם יתברך – לסיום השער הראשון ראוי להזכיר עבודה רמה ונשגבה מאד, הפועלת תיקונים גדולים בעולמות העליונים, שתזכר בספר זה בהרבה מקומות בקיצור, וכאן יפורטו הדברים, והיא עבודה של מסירות נפש, דהנה פשוט שכל איש ישראל ימסור עצמו למיתה ולא יעבור על דת התורה הקדושה, ובודאי יסבול יסורים ומיתה זמן מועט בעוה"ז ולא יאבד עולם שכולו ארוך בשביל עולם עובר, אמנם עבודה זו שייכת גם כאשר לא מגיע דבר זה למעשה, שיקבל על עצמו לעשות כן באם יבוא הדבר לידי, ועבודה זו נובעת מגודל אהבת הבורא, שרצון האדם לקדש את שמו בכל העולמות העליונים והתחתונים, ולהחליש מאד את כח הסטרא אחרא. ועבודה זו אינה במחשבה בלבד, אלא צריך לגמור בדעתו בלב שלם למסור עצמו למיתה על קדושת שמו הגדול, ושיעברו עליו מיתות משונות ולא יעבור על

דת האמונה הקדושה, ולצייר דבר זה בצורה מוחשית, איך אומרים לו שאם לא יעבוד עבודה זרה יהרגוהו, ושהוא לא יסכים, ושיהרגוהו (ע"י סקילה שיחפזוהו ממגדל גבוה או יזרקו עליו אבנים גדולות, ובשריפה שיצקו בדיל מהותך לתוך פיו, ובהרג יחתכו ראשו בסייף, ובחנק שיחנקו אותו או שיטביעו אותו בנהר), ויציר את היסורים שיסבול, ויכוין בזה לקדש שמו יתברך, וברגע קטן ובכל רגע יכול האדם לצייר ציור זה, ולזכות למעלה רמה זו. (פרק י"א).

שער האשמורת

קימת חצות ידוע גודל מעלתה, ואיתא בזוהר הקדוש שבשעה שאדם קם בחצות הלילה לעסוק בתורה הקב"ה מקשיב לו, וכל המלאכים המשבחים לריבונם משתתקים ואומרים שהוא ראוי לשבח את הקב"ה, ובשעת חצות הכרוז מכריז אשרי חלקו של מי שמתעורר באותו זמן ועוסק בתורה, והוא נקרא חבירו של הקב"ה, ודבריו בספר נכתבים, וחוט של חסד שורה עליו, ופוחדים ממנו עליונים ותחתונים, ואפילו בזמן שדנים את העולם הוא נכנס בכל שערי המלך, ואין דנים אותו, וקולו חביב לקב"ה יותר מכל השירות והתשבחות שאומרים מלאכי השרת למעלה, וזה נותן גבורה וכח לכנסת ישראל, וזו רינה של תורה, ובזכות זה ירש דוד את המלכות לדורי דורות, וכשהתרגול קורא ובני אדם ישנים במיטותיהם התרגול אומר אוי לפלוני שלא נתעורר רוחו ולא השגיח על כבוד רבונו וכו'. וצריך להתגבר כנגד היצר שמקשה על האדם לקום בחצות, ומי שלא זוכה לקום תמיד בחצות יזרז עצמו להקדים לקום באשמורת ככל שיוכל, ויזהר שלא ירבה בשינה בלילה.

נטילת ידים – יזהר האדם מאוד להכין כלי עם מים סמוך למיטתו, כדי שיוכל ליטול ידיו מיד כשיעור משנתו, ולא ישהה ח"ו טומאה על עצמו, ואיתא בזוהר הקדוש שאין אדם שאינו טועם מיתה בלילה, וכיון שהנשמה הסתלקה ממנו שורה עליו רוח טומאה, וכשהנשמה חוזרת לגוף מסתלקת אותה זוהמא ונשארת בידים, ולכן לא יעביר אדם ידיו על עיניו, וכשנוטל ידיו כראוי הוא מתקדש, וצריך לנטילת ידים כלי אחד מלמטה וכלי אחד מלמעלה, כדי שיתקדש מהכלי שלמעלה והזוהמא

תרד לכלי שלמטה, ואין לשפוך את מי הנטילה בבית כדי שלא ינזקו מהם, אלא ישפכום במקום שבני אדם לא עוברים, ולא יברך לפני שנטל ידיו, ויטול מיד ימין על ידי יד שמאל כדי להשליט את הימין על השמאל, כדי שלא לתת ליצר הרע מקום לשלוט כלל.

נקיות הגוף – מיד לאחר הנטילה יפנה לנקביו קטנים וגדולים, וזה תיקון גדול לעולמות העליונים, וראוי שיאמר לפני שנפנה 'הריני הולך לפנות עצמי כדי להפריד הקליפה מהקדושה', ובכתבי האריז"ל מוזכרת כוונה יותר פנימית, ויזהר מאד לקנח את פי הטבעת היטב אחר עשיית צרכיו בנייר דווקא, ואיתא ספרים שירחץ שם, כי א"א בקינוח שלא ישאר משהו. ואחר עשיית צרכיו בבית הכסא קבוע יטול ידיו שנית ג' פעמים, ואף שבסדר היום כתב שאין צריך נטילה ג"פ אחר שיצא מבית הכסא, מ"מ כיון שבזוהר הקדוש מביא יחד את נטילת הידים בשחרית וביציאתו מבית הכסא, ומפליג מאוד ברוח רעה של בית הכסא השורה על הידים, נכון להחמיר, ולא יברך ולא יקרא בתורה כלל עד שירחץ ידיו אף שאינם מלוכלכות. ואחר הנטילה קודם הברכה יזהר מאד להגביה הידים פרודות זו מזו דווקא עד הראש, ויתחיל לברך ברכת על נטילת ידים, ואח"כ ישפיל ידיו ויברך תיכף ברכת אשר יצר וברכת אלהי נשמה, מפני שג' ברכות אלו צריך לאומרם על הסדר בזה אחר זה. (פרק א'). וכל מצוה, אפילו מצוה קלה דרבנן, מרומזת בתורה הקדושה, ונתקנה ע"י אנשי כנסת הגדולה שבהם היו כמה נביאים ע"פ סודות גדולות ונוראות לתקונים גדולים בעולמות העליונים ובנשמתו, ויברך ברכת על נטילת ידים (גם כשמברך לפני הסעודה) בשמחה רבה ועצומה שעל ידי הנטילה הוא נעשה קדוש. (סוף פרק ב').

כוונת הברכות – כשיאמר 'ברוך אתה' יצייר במחשבתו כאילו אומר ברכה זו ממש כנגד הבורא יתברך, וכן יעשה בכל התפילות והשבחים וההודאות, ולא יהא שום דבור יוצא מפיו בעבודת הבורא כמצות אנשים מלומדה, ואם לא עשה כן כאילו לא בירך כלל ועונשו גדול, ובברכת הנהנין עונשו גדול יותר מפני שנחשב עי"ז שאכל ושתה בלי ברכה, שהרי הוא כמועל בקדשים, וכאילו גוזל לקב"ה וכןסות ישראל, ונענש

על שהוציא שם שמים לבטלה, וכדי להרגיש חשיבות הענין נזכיר מעשה בצדיק אחד שנפטר וקיבלוהו למעלה בכבוד גדול, והמלאכים שנבראו מכל המצוות שבתורה שבכתב ושבתורה שבל פה שקיים לשם שמים העידו עליו, אך כשנשאל אם נזהר מלהוציא שם שמים לבטלה השתתק, ובאו גדודי מלאכי חבלה לבושים ומתעטפים שחורים והעידו בו על כל אותם פעמים שהוציא שם שמים בלא כוונה, והבי"ד קרעו שמלותם ואמרו טפה סרוחה איך לא יראת וכו', ונגמר דינו או לירד לגיהנם או לחזור בגלגול, ובחר בגיהנם מבגלגול. ואין לחשוב שכצורת אותיות השמות כך הצורות למעלה, דאין לשער ולצייר מחשבות גשמיים בעולם הרוחני. ואיתא בסידור האריז"ל שבהזכרת השם יזדעזעו כל איבריו, ויזהר שלא יזכר שם לבטלה אפילו בכל לשון, וכ"ש בלשון הקודש, וכ"ש במבואות שאינם נקיים. ושם הו"ה הוא שורש ועיקר לכל שמותיו יתברך, וכל השמות והספירות וכו' סדורות ונשואות בו, וכל האותיות והנקודות תלויות בו, וכל היצור עומד וקיים בו, וממילא כאשר מזכירים שם זה צריך התבוננות וזהירות, וכשמזכיר שם שמים בלא כוונה יתרעשו כל צבא מעלה ומטה, והמתפלל ולבו אינו עימו כמה שמות הוא מוציא מפיו בלא כוונה, ואף מי שחושב בדברי תורה בזמן הזכרת השם נמצא מוציא שם שמים לבטלה, ולכן יזהר האדם להתפלל כל תפלתו בכוונה עצומה, כדי להזהר שלא להוציא איזה שם שמים בלא כוונה, יכן יזהר כשאומר בברכה 'אלוקינו מלך העולם' שלא יחטוף ג' תיבות אלו אלא יחשוב פירושם, וישמח בתיבת אלוקינו על אלוקותו, ובתיבות מלך העולם על גודל מלכותו. (פרק ב').

ברכת אשר יצר, ומעלת כח המחשבה-
כאשר מברך האדם אשר יצר, מלבד הכונה הכתובה בשו"ע, על האדם להתבונן בחכמה הנפלאה שביצירת האדם ושאר הבריות, ויעורר ליבו לשבח את הקב"ה בהתלהבות, וישמח שאנחנו עם קדוש שזוכים לעבוד את הקב"ה, וודאי שברכה בכוונה כזו רצויה לפני הבורא יתברך, וידוע שכח המחשבה עומד ברומזו של עולם, יותר גבוה מהדיבור, ומעשה ודבור בלא מחשבה אינם כלום, ועיקר האדם הוא המחשבה, וכן מצינו שההורג בשוגג פטור כיון שלא היתה

מחשבתו לכך, וכן שבועה לא חלה בלא כוונה, וגם תפילה או ברכה בלא מחשבה אינם כלום, ומאיך תפילה בלב פועלת הרבה ונקראת תפילה, אף שצריך גם דיבור. **אלוקי נשמה-** אחר ברכת אשר יצר יאמר מיד ברכת אלוקי נשמה בהתלהבות גדולה, במיוחד בתיבות 'כל זמן שהנשמה בקרבי מודה וכו', ובחתימת הברכה המחזיר נשמות לפגרים מתים יתאמת בליבו של אדם אמונה שלימה ואמיתית שהקב"ה יחיה מתים, ויתבונן בגבורות הבורא בדבר זה כמה פעמים בשמחה עצומה. (פרק ג').

ברכות השחר וכוונתם- לפי האריז"ל אחר ג' ברכות אלו יברך מיד ח"י ברכות, מהנותן לשכוי בינה עד אחר ברכת התורה, ובודאי כל הברכות צריכות כוונת הלב ולאומרם בשמחה גדולה דרך שבח והודאה, ומלבד גודל תיקונם בעולמות ופנימיות סודם, יש בה מטרה שיזכור האדם בכל עת את הבורא ואת אלוקותו, ועי"ז יבוא לידי אהבה ויראה, ואף שיש בכל התפילות והברכות סודות ותיקונים גדולים, לא באנו לעורר אלא על הכונה הפשוטה שזולתם אין הברכות נחשבות כלל לברכה, ועל האדם לשמוח בכל ברכה על חסד ונפלאות הבורא שיש באותו הדבר, ואין זו עבודה קשה, כי כאשר יאמר האדם את התיבות בהתלהבות ממילא תבוא הכונה והשמחה, ולאחר סיום כל ברכה ימתין רגע אחד ויתבונן בשבח הבורא שהזכיר לפני שיתחיל את הברכה הבאה.

בברכת הנותן לשכוי בינה ישמח על נפלאות הבורא שנתן לתרגול את ההבחנה בין יום ללילה, בזמן שאפילו האדם לא מרגיש, וביותר יודה על הדעה והשכל שניתנה לאדם. ובברכת **שלא עשני גוי** ישמח שגולד יהודי קדוש והוא יכול להדבק בבוראו (וגר לא מברך ברכה זו), ואם היה נולד נכרי לא היה יודע מהבורא ומתורתו, וישמח בזה שמחה עצומה, וכוונה זו רצויה לפני הבורא יותר משאר עבודות. ובברכת **שלא עשני עבד** יודה שלא נולד מזרע טמאה והוא חייב בכל המצוות. ובברכת **שלא עשני אשה** ישמח שהוא חייב בתלמוד תורה ובמצוות עשה שהזמן גרמן. ובברכת **פוקח עיורים** יפקח עיניו בחתימת הברכה (אף שיאמר את כל הברכות בעיניים סגורות) כדי להראות את הפלא ביכולת לסגור ולפתוח את העיניים, מלבד החכמה המופלאה שבעיניים. ובברכת **מלביש**

ערומים ומתיר אסורים וזוקף כפופים יכוין כפי שכתוב בגמרא ובשו"ע, ויאמין שיש בכל התפילות והברכות סודות ותיקונים גדולים, וכאן לא באנו אלא לעורר על הכונה הפשוטה, ומי שבא בסוד ד' ראוי לכוין בברכת זוקף כפופים גם על השכינה הקדושה וישמח על זקיפתה לעתיד במהרה בימינו. ובברכת **רוקע הארץ על המים** יכוין על הגבורה שהארץ צפה על התהום, וישמח בזה, כי עיקר העבודה היא השמחה. ובברכת **שעשה לי כל צרכי חייבים** לברכה בשמחה גדולה, ויאמין בקב"ה שיתן לו כל צרכו, וישמח על כל מה שיש לו, אף שברכה זו נתקנה על לבישת המנעלים, שכל זמן שהוא יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו. ובברכת **המכין מצעדי גבר** יחשוב וישמח על החכמה המופלאה באברי האדם שעל ידם הוא יכול ללכת. ובברכת **אוזר ישראל בגבורה** שלראב"ד היא על לבישת המכנסיים, ולרמב"ם על לבישת החגורה שבה תולה הגבור את כלי זינו, ישבח את הקב"ה בשמחה שהדביקנו הקב"ה לעבודתו כמו שהאזור דבוק במותניים. ובברכת **עוטר ישראל בתפארה** שהיא על לבישת המצנפת כדי שלא ללכת בגילוי הראש, והזכיר ישראל מפני שרק עליהם השכינה שורה, וישמח ויודה על כך. ובברכת **הנותן ליעף כח** נתקנה על שהאדם מפקיד נשמתו בערב ביד הקב"ה עיפה והקב"ה מחזירה לו בבוקר שקטה ושלווה. ובברכת **המעביר שינה** נתקנה לזמן רחיצת פניו, שאז השינה עוברת מעיניו לגמרי, והוא נעשה כבריה חדשה. ואמירת **יהי רצון כו' שתרגילנו בתורתך כו'** באה להרחיק שליטת החצונים מפנימיותינו, והיהי רצון השני בא להרחיק החיצונים מחיצוניותינו, ובודאי ראוי לאומרם בכוונה עצומה ובמתון.

ברכות התורה צריך לאומרם בכוונה גדולה ובשמחה עצומה, ובפרט בברכה שניה על שבחר בנו מכל העמים בהר סיני, והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדנו, ויתן אל ליבו גודל מעלת ברכת התורה כהא דכתיב "על מה אבדה הארץ, ויאמר ד' על עזבם את תורתי" ופירשו בגמרא על שלא ברכו ברכות התורה.

תיקון חצות- אחרי ברכות השחר וברכות התורה יעורר האדם לסדר תיקון חצות, לאונן ולקונן על גלות השכינה הקדושה ועל

חורבן בית המקדש, ואף אם לא עמד בחצות ממש, יאמר התיקון לאחר שיקום משנתו קודם הלימוד, שזו עבודה גדולה ועצומה, ואף הצדיקים שבגן עדן וכל פמליה של מעלה וגם הקב"ה בעצמו כביכול כולם בוכים בכל לילה על חורבן בית המקדש, וכיון שהאדם גרם לשכינה את הצער הזה בעונו, עליו להשתתף עימה בצערה, ועי"ז לעתיד לבוא הוא ישמח עימה, ויש להזהר בתיקון חצות גם בלילות הקצרים, וכתב האר"י שאם אין זמן גם לתיקון וגם ללמוד קודם שיאיר היום יאמר התיקון, ויחשוב שהשכינה כנגדו. (פרק ה').

כוונות פשוטות בתיקון חצות - במזמור על נהרות בבל יתאונן ויבכה על החורבן ועל גלות השכינה הקדושה, ובתיבות "איך נשיר את שיר ד' " ראוי לכיון שקצצו הלויים בעצמם בהונות ידיהם כדי שלא יוכלו לנגן בידיהם על כנורות ונבלים, ולבכות על זה הרבה, ובפרט בפסוק "אם אשכחך ירושלים וגו' תדבק לשוני" וגו'. ובמזמור אלוקים באו גוים בנחלתך וגו' ראוי לבכות הרבה על חלול השם שהיה כשנכנס חיל נבוכדנאצר בקדשי הקדשים ועשו שם כל חפצם. ובפסוק "נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים" וגו' ראוי לבכות הרבה על הריגת הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור, וסבלו יסורים קשים ומרים בהריגתם, וישער ויצייר גודל הצער בעת הריגתם, וצער השכינה על הריגת בניה. ובפסוק "למה יאמרו הגוים איה אלוקיהם" ראוי לאדם הרבה על חילול שמו הגדול בין העמים. ובקינה זכור ד' מה היה לנו בפסוק שרים בידם נתלו פני זקנים" וגו' ראוי

לבכות בכי עצום על צערם הגדול בעת החורבן של הזקנים שהם הסנהדרין החסידים הגדולים, ובפסוק "בחורים טחון נשאו" וגו' ראוי לצייר במחשבתו כאלו היו הם בניו ממש ורואה בעיניו שנתנו על כתפיהם רחיים כבדים לנושאם. ובפסוק "נפלה עטרת ראשינו" יכוין על השכינה הקדושה שהיא עתה עימנו בגלות ויבכה על זה הרבה. ובפסוק "על הר ציון ששם שועלים הילכו בו" ראוי לבכות הרבה על כך עד שלא ישאר עוד כח לבכות. ובתקון לאה במזמור למנצח משכיל לבני קרח כאיל תערוג וגו', בפסוק "צמאה נפשי לאלוקים" וגו' ראוי לבכות הרבה מרוב התשוקה העצומה, ובפסוק "היתה לי דמעי וגו' באמור אלי כל היום איה אלוקיך" יבכה על חלול ד' שבזה. ובפסוק "אלה אזכרה" וגו' יבכה על חסרון כבוד שמים בכך שישראל לא עולים לרגל לראות פני השכינה הקדושה. ובמזמור שפטני אלוקים וגו' בפרט בפסוק "שלח אורך ואמתך" וגו' יבכה הרבה מרוב התשוקה לבית המקדש. ומהדברים הנ"ל ניתן ללמוד כמה צריך לבכות בכל מקום של חסרון בכבוד שמים או מרוב תשוקה לקב"ה, ובכיה זו היא עבודה עצומה לאין תכלית. ומיד אחר התיקון יעסוק בתורה עד אור הבוקר, ובזכות העושים כן העולם מתקיים, וילמד עד אור הבוקר, ואם אינו יכול להעמיד עצמו מלישן ילך לישן אחרי שלמד מעט, אך יזהר לקום באשמורת ולחבר הלילה עם היום בלימוד. וכשהאיר היום, אף שנטל ידיו קודם אור היום, יטול ידיו ג"פ בסיווגין בלא ברכה מספק. (פרק ו').

חשיבות התפילה בבית הכנסת וביציבור - כשיגיע זמן התפלה יכין עצמו ללכת אל בית האלוקים לבית הכנסת או בית המדרש, ולא יתפלל בבית אחר אף ביציבור, ובשעה שישראל מסדרים תפילותיהם למטה, אפילו הגיעו לבית הכנסת רק עשרה, כל המחנות העליונים מסדרים שבחים ונתקנים, ומי שבא בכל יום הקב"ה משתבח בו ואומר שהוא עבדו, ועד שלא מתכנסים לבית הכנסת הסטרא אחרא סוגר את כל האורות העליונים, ומי שרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא הקב"ה שואל עליו, ומבואר שאין תיקון התפלה אף ביציבור אלא דוקא בבית הכנסת, וכ"ש שלא יתפלל ביחידות בביתו, דזמן תפילת הציבור הוא עת רצון, ואין הקב"ה מואס בתפילת רבים, וכל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור הקב"ה מעלה עליו כאילו פדאני לקב"ה ולבניו מבין האומות, וכאשר האדם מתפלל ביחידות הקב"ה בודק בזכויותיו אם תפילתו ראויה להתקבל או לא, משא"כ בתפילה ביציבור, ומכאן תוכחה מגולה לאלו המתפללים ביחידות. ויזרז אדם עצמו להיות מעשרה ראשונים, שזו זכות גדולה. וכן יזהר שיהיה גופו נקי לתפילה, שאם אין גופו נקי תפילתו תועבה, ויזהר שחלוקו יהיה נקי מטומאה. וכשמגיע זמן ההליכה לבית הכנסת להתפלל יזהר האדם מאד מלדבר עם שום אדם אף דבר הכרחי, שמא יפסיד איזה עניה של איש"ר או קדושה או את תפילת הציבור, ובדיבור מועט יאבד טובות הרבה. (פרק ז').

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גלינות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר
(לפי סדר הדף היומי בהלכה).

בנקודות ההפצה

במייל 7692282@gmail.com

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר וספרי חפץ חיים.

או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.

מבחי 'לדעת'

מבחן שבועי על: דף היומי / משנה ברורה / עמוד היומי / חפץ חיים / אהבת חסד

ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 7:00 בבוקר:

בטלפון 0737-289-669

במייל 7692282@gmail.com

בגדרים פלוס קופת לדעת.

הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, ועוד זכיות.

קו עדכונים ושיעורים - 02-3131-465

מבצע סיכומי סוגיות

מערכת 'תמצית' יוצאת בתוכנית חדשה של כתיבת ושלחת סיכומים ע"י כלל הלומדים ושלחתם למערכת.

מתווה מיוחד המועיל מאד לבהירות וזכרון. שיעורי הסברה ופרטים בטל 02-3131-465 שלוחה 7.

הגרשמים (ב'גדרים פלוס' קופת תמצית) לשליחת הסיכומים, זכאים לשמיעה טלפונית של הקורס המלא 'אומנות הסיכום' - כדרך להתענג בידיעת התורה במהיר מוזל 120 ₪ במקום 500, ולבחורים 60 ₪ במקום 300.

הגרלות מיוחדות לכותבי הסיכומים.

תמלול ספר יסוד ושורש העבודה

שער א' שער הגדול

פרק י'

אך את זה לא תוכלו, אחי ורעי, לקנות כח ההכרה הזו הנזכרת בפרק הקודם, כי אם בצירוף קניית מדת ההשתוות, דהיינו שיקבע בליבו תחילה מדת ההשתוות על אמתותה ושלימותה, שיהיה שווה בעיניו השבח והגנאי, ואין מחבב שבח הבריות שמשבחין אותו, ואיננו ירא מגנותם, כי כל מה שיתענג האדם ממה שישבחוהו בני אדם וירא מגנותם, לעולם לא יהיה עובד אלהים יתברך באמת, כי בכל איזה מעשה או פעולה שיעשה בעבודת הבורא יתברך, יאמר לו יצרו עשה כזה וכזה ויהיה לך תפארת מן הבריות, וכל ישעו וכל חפצו להזדר עצמו בפני הבריות בהסתת היצר, ועושה מעשים שבהם יהיה לו תפארת מן הבריות אף שאין רוח המקום נוח מן המעשה ההוא, ואף בשעה שהוא עוסק בתורה ובאיזה מצוה או בתפילה מתגבר עליו יצרו שלא תהיה כוונתו רק להתפאר בזה בפני הבריות, והתשובה נגד יצרו כתב בחובת הלבבות בשער יחוד המעשה פרק ה' וז"ל 'השב עליו, ומה יועילני שבח בני אדם והשם הטוב שיהיה לי בתוכם, עם ידיעתי בקיצורי במה שאני חייב להבורא יתעלה, ומה הנאתי בכבודם והדורם ואין להם יכולת להועילני ולא לדחות הנזק מעלי, והלא הם בזה כמו הצמח ובעלי חיים שאינם מדברים כו', ומה הוא העולם הזה, אפי' אם יתפשט זכרי בכולו (ר"ל בכל העולם), ומה מידת ימי ואם יצא בו שמי, כש"כ שזכרי לא יעבור בו חלק קטן מחלקי הישוב כשיגדל ויפשוט, ולא יתמיד כי אם זמן מועט (פ' כי אם חיי הבלו של שנות האדם שיחיה בעולם הזה השפל), וישכח כאילו לא היה, ואמר הכתוב "אך הבל בני אדם כזב בני איש" וגו', ואמר "תצא רוחו ישוב לאדמתו", ואמר "אין זכרון לראשונים", א"כ טרוד נפשי בו וכוונתי אליו פחיתות נראה לי וטעות מגונה ממני". עכ"ל בקצור.

ובודאי אם אדם לא השיג עדיין מדת ההשתוות, בלתי אפשר שיהיה עובד השם יתעלה בשלימות ובתמימות, וכלל אחד יקח האדם בדעתו למשל אם יתפלל בכונה עצומה ובהתלהבות גדול בין שאר אנשים, דהיינו בבית הכנסת וכיוצא, יצייר בליבו לענין זה שאין בבית הכנסת זה בני אדם רק שאר בעלי חיים, כי מה הפרש בין בני אדם ובין שאר בעלי חיים בענין המשך זמן קיומם בעולם הזה השפל, כי כמות זה כן מות זה, או ישים על ליבו שמתפלל ביער בפני אילנות וצמחים, בודאי לא יעלה על לבו שום התפארות מהם ומהמונם. ואם יצרו מתגבר עליו ומביא בליבו התפארות מאנשים, יתגבר עצמו ויחשוב איך אכעיס ליוצרי ובוראי יתברך שמו שמשגיח על מחשבותי שהיא חנף ומרע, ואיך אשא פני אחר פטירתי מן העולם הזה השפל לפני יוצרי ובוראי ית', ובפרט מה שנמצא בזוהר הקדוש מגודל מעלת האדם ומגודל שכרו בעולם הבא, המסתיר מעשיו הטובים ועבודת הקודש מבני אדם, ובהיפך המפרסם מעשיו הטובים, וז"ל זוהר הקדוש (פ' חיי שרה דף קכ"ב ע"ב ופ' שלח לך דף קס"ח ע"א) זכאה איהו מאי דאזער גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא (פ' ראש הישיבה של פמליא של מעלה), מאן דאיהו זעיר - איהו רב, ומאן דאיהו רב - איהו זעיר, דכתיב כו', תא חזי, דלא רבי קודשא בריך הוא אלא לדאזעיר, לא אזעיר אנא לדריב, זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב בעלויא בההוא עלמא. עכ"ל.

והיאך לא יפול אדם על הארץ, ויבכה בכי גדול, עד שלא ישאר בו ממש כח לבכות על קניות מדה זו של השתוות ושל הסתרת מעשיו מבני אדם בכל מה דאפשר, בכדי שלא יאבד עולמו בעולם הנצחי. וז"ל מהר"ח וויטל ז"ל (בספר שערי קדושה) הוראת מעשיו לבריות, ידעת משרז"ל ענין אותה האשה שהיתה נענשת בגיהנם על שהיתה מספרת לחברתה היום התענית כו', ולא די שאינו מקבל שכר אלא שנדון בגיהנם, ואמרו חז"ל לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ויהיה כל דרכיו לשמים, ואם אדם יכול שיעשה כל דרכיו לשמים בסתר ולא יפרסם לבריות אפי' אחד מהם, שכרו כפול ומכופל, מפני שכבוד אלוקים הסתר דבר. עכ"ל מהר"ח ווי' בהערה זו.

אך אם יפתה היצר את האדם ח"ו בשביל גודל מעלת הסתרת מעשיו לקצר בעבודת הבורא יתברך, דהיינו שלא יתפלל האדם בתמידות בצירור בכונה עצומה ובהתלהבות גדול, ושלא יברך ברכת הנהנין בכונה עצומה בעת ישיבתו עם בני אדם, ושלא ירבה בלימודו וכיוצא בכדי שלא יהא נקרא צדיק וחסיד בין הבריות, חלילה וחס לשמוע אל היצר בזה, וכבר הזהיר ע"ז מאוד החסיד בעל חובות הלבבות בשער יחוד המעשה פרק ה' ויעי"ש.

פרק י"א

הנה ראיתי בין סיום השער הזה לפתיחת השערים הבאים אחריו בעז"ה, שהשער הזה יהיה סגור בסיום עבודה אחת פרטית רמה ונשגבה מאד, אשר בעבודה הזאת עושה אדם תקונים גדולים ונפלאים בעולמות העליונים הקדושים. לפי שאצטרך להזכיר עבודה הרמה הזו בהרבה מקומות בחבור הזה, מהראוי להציגה בסוף השער הראשון, בכדי שיהיה זה השער צדיקים יבואו בו להבין בשערים הבאים אחריו, שבכל מקום אשר אזכיר את שם העבודה זו בקיצור, ישכיל אחרית דבר מראשיתו בגודל מעלתה וציוורה, בכדי שיזדרז האדם לקיימה לתת בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד. והיא עבודה של מסירת נפש, אף אם מוסר עצמו למיתה רק בכח ולא בפועל, וגודל מעלת העבודה זו מבואר בזוהר הקדוש ובתקונים במקומות הרבה ובכתבי האר"ז ל, ומביא ג"כ גודל מעלתה, והציב ציונים בכמה מקומות בתפלה לצייר בליבו מסירת נפש, כאשר יבוא זכרונו לטובה בפנים התפילה כל אחד על מקומו יבוא בשלום. ובעז"ה אעתיק המאמרים מזוהר הקדוש בפסוק היחוד של שמע. ועבודה זו באה לאדם מפאת גודל תשוקתו ואהבתו ליוצרו ובוראו ית' ויתעלה, בוער בליבו למסור עצמו למיתה בכוחו, דהיינו במחשבתו, הן באיזהו מקומן של שבחים והודאות בגודל אלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד, הן באיזה מקום של תפלה על העדר כבוד המקום ב"ה וב"ש בגלות הזה, ועי' מסירת נפש זו למיתה אף רק בכח במחשבתו לבד בשמחה עצומה מאוד, וכוונתו בזה לקדש שמו הגדול בכל העולמות, אז נתרומם ונתעלה ונתקדש שמו הגדול של יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה בכל העולמות העליונים ותחתונים, ובזה מכניע ומשפיל סטרא אחרא מאוד מאוד עד לעפר, וכל העולמות העליונים הקדושים מתגדלים ומתרוממים בזה מאוד מאוד, ועושה בזה נחת רוח גדול לאין ערך ותכלית להבורא ית' ויתעלה, וזהו עיקר עבודתנו בכל המצות.

ובודאי המסירת נפש של האדם, אף שהיא רק בכח, צריך שיהיה בלבא שלים ולא בלבא רחיקא, כי הבורא ית' ויתעלה בוחן לבות הוא, כי זה דבר פשוט שיחשוב האדם במחשבתו שמוסר עצמו למיתה על קדושת שמו הגדול, אך מסירה כזו אינו מועיל כלום רק צריך שיגמור בליבו בהחלט גמור שבודאי יעמוד בנסיון ויעבור עליו כל מיני מיתות משונות ולא יעבור על דת האמונה הקדושה, ויצייר ג"כ במחשבתו שעושים לו ברגע זו כמה מיתות משונות, ויצייר ג"כ במחשבתו הצער והיסורים של המיתות ועומד בנסיון, והבורא ית' ויתעלה בוחן לבות ורואה מחשבתו והציורים של המיתות והיסורים שבמחשבתו שעושים לו ברגע זו ועומד בנסיון, זו היא מסירת נפש גמורה אף שהיא רק בכח. אך זה פשוט אצלי שכל בר ישראל אפי' קל שבקלים ימסור עצמו למיתה בפועל ולא יעבור על דת יהודית האמונה הקדושה, כי לכן נקראים אנחנו עם קדוש בכלל, ובפרט מי שנגע אף קצת יראת אלהים בליבו בודאי יחשוב במחשבתו שלא יאבד עולם עומד שכולו ארוך בשביל עולם עובר, ובבודאי יסבול יסורים והמיתה שעה מועט בעה"ז השפל והבזוי ויקנה בזה עולם העליון שכולו ארוך לעולמי עולמים, והבורא ית' ויתעלה משתעשע באדם מזה בכל העולמות ואומר ראו מה ברי' בראתי בעולמי שלא חס על גופו וסבל יסורים קשים לכבודי, ומסר עצמו על קדושת שמי, אשרי לו ואשרי חלקו. ושמעתי על צדיק אחד בדורנו שחשקה נפשו תמיד מתי יבא לידו שימסור עצמו על קדושת השם בפועל, כי חשקה נפשו לעשות נחת רוח גדול להבורא ית' ויתעלה.

ונחזור לעניינינו שצריך האדם לצייר דוקא במחשבתו הקבלה של המסירת הנפש, זה הוא הציור: במיתת סקילה יצייר האדם במחשבתו שהוא עומד על מגדל גבוה מאוד, וכנגדו עומדים כמה וכמה מעובדי כוכבים ובידם עכו"ם, ואומרים לו השתחוה לעכו"ם זה ואם לאו אנו זורקין אותך מעל המגדל על הארץ, והוא משיב להם איני רוצה להשתחוות לפסל ומסכה מעשה ידי אדם, כי אלהינו אלהי כל הארץ יקרא הוא אלהי ישראל הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ולו אכרעה ואשתחוה, ויצייר תיכף במחשבתו שדחפו אותו מעל המגדל לארץ, ויצייר ג"כ במחשבתו ביסורים קשים ומרים שסבל במיתה משונה, זו זהו הציור של מיתת סקילה. ויכול לצייר ג"כ בציור מיתה אחרת דהיינו שזרקו עליו אבנים גדולות מאד.

והציור של מיתת שריפה יצייר ג"כ במחשבתו כנ"ל שרוצים לכופו להשתחוות לעבודת כוכבים וגם לפנייהם מחתה קטנה עם בדיל ועופרת מהותך על האש, ואומרים לו אם אינך משתחוה אנו יוצקים הבדיל לתוך פיר, ומשיב להם תיכף ומיד ג"כ כנ"ל, ויצייר ג"כ תיכף במחשבתו שפתח בעצמו את פיו ושפכו הפתילה של אבר לתוך פיו, ויצייר ג"כ במחשבתו היסורים הקשים והמרים שסבל בזה, ויכול ג"כ לצייר מיתה זו בענין אחר דהיינו שזרקו אותו אל מדורת אש גדול ונורא.

והציור של מיתת הרג יצייר במחשבתו ג"כ כנ"ל כאילו חרב מונחת על צואריו באם לא ישתחוה לפסל, ומשיב להם ג"כ כנ"ל, ויצייר במחשבתו שחתכו את ראשו בסייף, ויצייר במחשבתו ג"כ היסורים שסבל בזה, ויכול ג"כ לצייר שאר מיני מיתות.

והציור של מיתת חנק יצייר במחשבתו ג"כ כנ"ל באם שלא ישתחוה יחנקו אותו או יטביעו אותו בנהר, ומשיב להם כנ"ל, ויצייר תיכף במחשבתו שחנקו אותו עד שיצא נפשו, או שהטביעו אותו בנהר הגדול שלפניו, ויצייר ג"כ היסורים הקשים שסבל בזה, זו היא מיתת חנק.

אך שיכין האדם במסירת נפש זו, שהיא ממש בפועל לקדש שמו הגדול ית' ויתעלה בכל העולמות, ובוחן כליות ולב אלהים צדיק. ובוודאי שהעבודה זו הרמה יכול אדם לעשות בכל עת ובכל רגע, כי ברגע קטן יכול אדם לצייר במחשבתו איזה מיתה עם סבילת היסורים ממנה, וכוונתו יהיה ליחד שמו הגדול ולעשות בזה נחת רוח גדול להשם ית' ויתרומם ויתעלה זכרו לעד, והכל עולים מתוך המחשבה, ויזכנו להיות מהעובדים אותו ית' בתמימות אמן. נשלם שער הראשון בעז"ה ית' ויתעלה.

שער האשמורת

בו נתבאר סדר של כל האשמורה, דהיינו סדר קימת חצות, וכל ברכות השחר, וכוונת ציצית ותפילין וקרננות עם כל הסדר עד ברוך שאמר.

פרק א'

קדמו עיני אשמורות לשיח בחוקיק גודל מעלת חצות להורות לאנשים כערכי עד מתי תשכב ומתי תקום משנתך כי כן מן הנאות להקדים הזמן והחיוב לחוקי הזמן וסדרו ואסדר לפניך בעז"ה כל עבודת הבורא ית' שמחצות לילה ואילך עד חצות לילה של מחר:

הנה קימת חצות לילה לעבודת הבורא יתברך שמו ידוע ומפורסם גודל מעלתה בזוהר הקדוש במקומות הרבה, וכדי לעורר לבב אנוש כערכי לעבודה זו הרמה, אעתיק לפניך ב' וג' מאמרים מזוהר הקדוש בקיצור נמרץ למען ירוץ הקורא בו ולגודל אהבת הקיצור.

וז"ל זוהר הקדוש (פ' ויקרא דף י"ג ע"א) תא חזי בשעתא דבר נש קם בפלגות לילא למלעי באורייתא כו' קודשא בריך הוא אצית ליה כמה דאוקמוהו, דכתיב "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני", וכל אינון אוכלסין לעילא וכל בני תושבחת' דמזמרון למאריהון, כולהו משתבחי בגין תושבחתא דאינון דלעי באורייתא, ומכרזי ואמרי "הנה ברכו את ד' כל עבדי ד' ", אתון ברכו את ד', אתון שבחו למלכא קדישא, אתון אעטרו ליה למלכא, וההיא איילתא (פ' השכינה הקדושה) מתעטרא בה בההוא בר נש וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לקמך, ומאן אנון דשבחא כלהו דלהון קמי מלכא. הדר ואמר "העומדים בבית ד' בלילות", אלין אקרון עבדי ד', אלין אתחזון לברכא למלכא וברכתא דלהון ברכתא, הדא הוא דכתיב "שאו ידיכם קדש וברכו את ד' " וגו', אתון אתחזון דמלכא קדישא ית' על ידיכו וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא. עכ"ל. ובדף כ"א ע"ב ז"ל 'כד אתפלג לילא כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו כו', זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חברי' דקב"ה וכנסת ישראל כו' ומלייהו אתיין ושרין בחיק' דמלכא כדין פקיד מלכא ובספר' כתובו כל אינון בני היכלי וחוטא דחסד אתמשך עלייהו דמההוא חוטא אתעטר בר נש בעטרא דמלכא ומני' דחלין עלאין ותתאין ואפי' בזמנא דמאריהון דדינא קיימא למדין עלמא הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימוחי בידי ואינון מאריהון דדינא לא דיינין עליה דינא בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמוע דאיהו מהיכלי' דמלכא ובג"ד לא דיינון עליה דינא זכאה חולקיהון דצדיקא כו' עכ"ל ז"ל בז"ח במדרש הנעלם ד' י"ז ע"ג א"ר יוחנן א' רב כשהקב"ה יוצא מאותן עולמות דכסיף בהו ובא להכנס עם הצדיקים בג"ע (פ' בחצות לילה) הוא ממותין ורואה או שומע קול העוסק בתורה דתנן ההוא קלא נחא קמיה מכל שירין ותושבחו דאמרי מה"ש לעילא הדא הוא דכתיב אל גנת אגוז ירדתי לראות מאי לראות לראות אותם העוסקים בתורה עכ"ל והעונש ר"ל מי שאינו קם בחצות מבואר ג"כ בזוהר הקדוש פ' ויקרא דף כ"ג ע"א ז"ל פתח ר' יוסי ואמר לא אמר איה אלהי עושי נותן זמירות בלילה ת"ח בשעתא דאתער רוח צפון ואתפלג לילא הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות. גדפא דתרנגולא ואקיש גדפוי וקרי כו' כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהבין גבורא וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא וע"ד ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין וכד תרנגולא קרי ובני נשא ניימי בערסיהו ולא מתערי תרנגולא קרי לבתר ואמר מה דאמר והא אוקמוה לבתר בטש בגדפוי ווי לפלג' נזיף דמארי' שבקא דמרי' דלא אתער רוחא ולא אשגח ליקרי' דמרי':

כד נהיר יממא כרוזא קרי עלי' ואמר ולא אמר איה אלהי עושי נותן זמירות בלילה לסיימא ליה באנון תושבחו ולמהוי כלא בסיועא חדא וכד איהו אשתכח באורייתא כו' עכ"ל. ובודאי צריך התלהבות גדול כאש אוכלת לעבודה הרמה זו כי היצר אינו מניח את האדם לקום בחצות ממש אך צריך התגברות גדול כנגדו כדי להנצל מעונש גדול הנ"ל ר"ל. ועכ"פ מי שאינו זוכה לקום בתמידות בחצות ממש יזרז א"ע להקדים לקום באשמורת כל מה שיוכל ויזהר האדם מאד שלא יתגרה בשינה בלילה כי הרבה שינה עושה. וז"ל זוהר הקדוש פ' בראשית דף י"ט ע"ב כו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דלילא נפקא מינייהו שדה ושדות עכ"ל. ויזהר האדם מאוד להכין כלי עם מים סמוך למטתו בכדי שיוכל לטול ידיו תכף אחר שיעיר משינתו ולא ישהה ח"ו טומואה על עצמו. וז"ל הזהר"ק פ' וישב ד' קפ"ד ע"ב ר"ש פתח ואמר ארחץ בנקיון כפי כו' אבל ת"ח רזא דמלה דהא לית לבר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בלילא ורוח מסאבא שריה על ההוא גופא מ"ט בגין דנשמתא קדישא אסתלקת מניה דבר נש כו' וכד נשמתא אתהדרת לגופא אתעבר ההוא זוהמא והא אתמר דידי דבר נש זוהמא דמסאבו אשתאר בהו וע"ד לא יעבר ידוי על עיניו בגין דההוא רוח מסאבא שרי' עליו עד דנטל לון וכד נטיל ידוי כדקא חזי כדין אתקדש ואקרי קדוש והיך בעי לאתקדש בעי חד כלי לתתא וחד כלי מלעילא דיתקדש מההוא דלעילא וההוא דלתתא דיתב זוהמא דמסאבו ביה ודא כלי לקבלא מסאבו ודא לאתקדשא מיניה דא ברוך ודא

ארור ולא בעיין אנון מי' דזוהמא לאושדא לון בביתא דלא יקרב בהו בר נש. דהא בהו מתכנשי סטרא דלהון ויכיל לקבלא נזקא מאנון מיין מסאבין ועד דיתעבר זוהמא מן ידיו לא יברך ואוקימנא ובג"כ בר נש עד לא יקדש ידיו בצפרא אקרי טמא כיון דאתקדש אקרי טהור כו' ומאנון מיין אסור למעבד בהו מידי אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עליהו ולא יבית לון בביתא דהא כיון דאתושדן שארעא רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנזקא כו' וקב"ה בעי לזכאה לון לישראל למהוי קדישין כו' עכ"ל. ודי בהערה זו. ויטול ג"פ בסרוגין דוקא כמוזכר בש"ע ויטול תחלה ידו הימנית מידו השמאלית וז"ל הזהור הקדוש פ' מקץ דף קצ"ח ע"ב הא תנינן כד בר נש קם בצפרא בעי לאסחאה ידיו מגו נטלא דמי' כו' ותו דבעי ליה לבר נש לנטלא ידא ימינא בשמלא בגין לשלטאה ימינא על שמאלא כו' בגין דלא יהיב דוכתא ליציה"ר לשלטאה כלל. עכ"ל בקיצור. ותכף אחר הנטילה ילך לפנות הן לקטנים הן לגדולים כי גם זה הוא תקון גדול בעולמות העליונים כמבואר בכתבי האריז"ל שבזה מפריד שקוף הקליפות מהקדושה לכן קודם שילך לפנות ראוי לומר בזה"ל בקצור הריני הולך לפנות עצמי כדי להפריד הקליפה מהקדושה ע"כ. ומי שיעיין בכתבי האריז"ל יראה שם כוונה יותר פנימית. ויזהר האדם מאוד לקנח את פי הטבעת הטיב אחר עשיית צרכיו בנייר דוקא והובא בספרים שירחוץ שם כי א"א בקינוח שלא ישאר משהו. ואח' עשיית צרכיו בבהכ"ס קבוע יטול ידיו שנית ג"פ ואף שבסה"י כתב שאין צריך נטילה ג"פ אחר שיצא מבהכ"ס אך הואיל שהזהור הקדוש בחדא מחתא מחתינהו נטילת ידים דבהכ"ס עם נט"י דשחרית ומפליג מאוד ברוח רעה דבהכ"ס השורה על הידים נכון להחמיר ג"כ כמו בנט"י דשחרית. כי ז"ל הזהור הקדוש פרשת בראשית ד' י"ע ע"ב כד בר נש קאים בצפרא אית ליה לברכא למרי' כו' ואסור לברכא בידין מסואבות ומזוהמות וכן כל שעתא בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחי' פרחא מניה ובשעתא דרוחא פרחא מיניה רוחא מסאבא זמין ושרי על ידיו ומסאב לון ואסור לברכא בהו בלא נטילה ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרח רוחא מיניה ולא שרי' עליה רוח מסאבא וכד אעל לבהכ"ס לא יברך ולא יקרא בתורה אפי' מלה חדא עד דיסחי ידיו ואי תימא בגין דמלוכלכין אינון לאו הכי הוא במה אתלכלכו אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמריהון ולא ידעין על מה קיימא עלמא רוחא חדא אית בכל בהכ"ס דעלמא דשרי' תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא ומיד שרי על אינון אצבען דידי דבר נש עכ"ל. לכן ראוי לאדם כשיצא מבהכ"ס לטול ידיו ממש כמו בנטילת שחרית ודי בזה. ואחר הנטילה קודם הברכה יזהר מאוד להגביה הידים פרודות זו מזו דווקא על הראש ויתחיל לברך ברכת ענט"י כי הגבהת הידים בברכה זו הוא ג"כ תקון בפ"ע בעולם העליון ואחר גמר הברכה ישפיל ידיו ויברך תיכף ברכת אשר יצר וברכת אלהי נשמה כי ג' ברכות אלו צריכין להיות על הסדר בזה אחר זה:

פרק ב'

החכם מכל אדם במדע. מהימן ודרדע. בל' של זהורית הודע (קהלת ה) אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים וגו':

בכן אהובי נפשי אחי ורעי שימו זאת על לבבכם לפני מי ולמי תוציא דבריך ונקוט האי כללא בידך באיזה ברכה שיהיה כשיאמר ברוך אתה יצייר במחשבתו כאלו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא ית' ויתעלה לנוכח כי ל' ברוך אתה מורה על זה וזה חיוב גדול על כל אדם בכל התפלות ובכל השבחים והודאות ולא יהא שום דבור יוצא מפיו בעבודת הבורא ית' ויתעלה כמוצות אנשים מלומדה ר"ל רק לנוכח הבורא ית' כי מלא כה"כ ומי שאינו מזכין ומצייר במחשבתו כמשמעות הברכה שאמר נגדו ית' ממש לנוכח ברור לכל בר שכל שברכה כזו כאלו לא ברך כלל ועונשו גדול שבטל ברכה שתקנו אנשי כנה"ג וגורם העדר הנחת מהבורא ית' כי אף ברכות המצות וברכות הודאת הם תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים ובברכת הנהנין עוד מוסיף סרה שאכל ושתה בלא ברכה כי ברכה כזו כלא נחשב ונקרא מועל בקדשים וגם נקרא גזלן כמבואר בגמרא ברכות ד' ל"ה א"ר יהודה אמר שמואל כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה מעל כאלו נהנה מקדשי הקדשים שנאמר כו' א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה כאלו גזל להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר כו' וכשעושה ברכה כתיקונה קונא אותו המאכל או המשקה מהבורא ית' בהודאה זו. ולא זאת אלא אף זאת שיש לו עונש שהוציא ש"ש לבטלה ר"ל כי בברכה זו שברך בלא כונת הלב אמר שם הקדוש והנורא בפיו ולבו בל עמו וכדי להלחיב לב אנשים לגודל הזהירות בזה אעתיק מעשה רב מה שמצאתי בספר וז"ל. המחבר זרע יצחק ז"ל אנגיד ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול פנו מקום לצדיק אחד שנפטר וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזרועו ושאלוהו קיימת מ"ש בזה ואמר הן קיימת מצוה ראשונה שהיא מצות פריה ורביה לא להנאתך אלא לשם שמים ואמר מי מעיד בך ובאו המלאכים שנבראו מהמצות אשר עשה עד אין מספר והעיד בו זה אומר נבראתי ממצוה זו וזה מזו וכן כלם אחר כך הביאו לפניו ארבעה טורי של עולם ושאלוהו קיימת תורה שבעל פה ואמר הן ומי מעיד ובאו המלאכים כנ"ל והעידו בו שוב שאלוהו נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה וידום חזרו ושאלו אשתיק ולא אמר להו ולא מידי והכריזו אחר עדות ובאו גדודי מלאכי חבלה לבושים ומתעטפים שחורים והעידו בו זה אומר נבראתי ביום פלוני כשהוציא אזכרות כך וכך בתפלה בלא כוונה וזה אומר כך ויקרעו שמלותם כל הב"ד ש"מ וגם אני קרעתי ואמרו טפה סרוחה איך לא יראת כו' ונגמר דינו או לירד לגיהנם או יחזור ויבא בגלגול ובחר בגיהנם מבגלגול עכ"ל בקצור:

ובפרסד ז"ל אל תדמי בנפשך כמו שאתה מצייר אותיות השמות כן הצורות האותיות למעלה חלילה לומר כן שאתה גשמי ואין לשער ולצייר מחשבות גשמיים בעולם הרוחניים עכ"ל בקצור. ובסדורי האריז"ל כתב בהזכרת השם יתעזעז כל איבריו ויזהר שלא יזכר ש"ש לבטלה אפי' בכל ל' וכ"ש בלשון הקודש וכ"ש במבואות שאינם נקיים. עכ"ל ובס' ש"א ז"ל דע כי שם הויה ית' הוא שורש ועיקר לכל שמותיו ית' וכל השמות והספירות והעולמות והמרכבות עליונות ותחתונות כולם אחוזות וסודות ונשואות בו וכל האותיות והנקודות תלויין בו וכל היצור עומד וקיים בו וכמה אתה צריך להתבונן ולהזהר שבעת שאתה מזכירו דע שאתה נושא על פיך כל השמות והמרכבות העולמות ומלואם ונאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי האריך בריה קלה ושפלה תהיה נושאת על לשונה שם הגדול ית' לעד שכל צבאות מעלה ומטה נשואין בו והוא מרעיש העולמות למעלה למעלה ומתקוממים כל צבאות מלאכי מעלה ושואלין אלו לאלו למה העולם נרעש ואומרים שפלוני הרשע מזכיר את השם ולפיכך נתרעשו שמים וארץ ואומרים הלא זה הרשע עבר כו' וכמו אילן שמנענע השורש יתרעשו כל הענפים והעלים כך כשמזכיר את השם ב"ה וב"ש יתרעשו כל צבא מעלה ומטה עכ"ל. ראו אחי ורעי אהובי נפשי מהרעש הגדול בכל צבא מעלה ומטה בשביל האדם המוציא ש"ש בלא כוונה רח"ל ואיך לא יתן האדם אל לבו בבואו אל הקודש להזכיר את השם הנכבד הגדול והנורא הויה ב"ה וב"ש או שאר שמות הקדושים של יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה זכרו לעד בכל התפלה מראש ועד סוף ובכל ברכות המצות וההודאות והנהנין להוציא מפיו השם הנכבד והנורא בכוונה עצומה עכ"פ וכשמתפלל בלא לב ולב כמה שמות הקדושים הוציא מפיו בלא כוונה בלא ידיעתו כלל כי חושב באותו שעה בענין אחר בעניני עה"ז ר"ל ואף שחשב בד"ת עכ"פ נקרא הוציא ש"ש לבטלה שלא הוציא מפיו שמות הקדושים של בוראנו ית' ויתעלה באימה וברתת מה גם בלא ידיעת מחשבתו כלל אוי לאותו בושא ואוי לאותו כלימה ואיך ישא פניו אחר פטירתו אם ישאלוהו כנ"ל ואזהרה זו תועלת גדול לאדם להזהר מאוד להתפלל כל תפלתו בכוונה עצומה כדי להזהר שלא להוציא איזה שם הקדוש של הבורא ית' ויתעלה באמצע תפלתו בלא כוונה ח"ו גם יזהר האדם מאוד כשיאמר באיזה ברכה אלהינו מלך העולם שלא יחטוף ג' תיבות אלו רק שיחשוב פ' הלע"ז של תיבות אלו ולשמוח בשמחה עצומה בתיבת אלהינו על אלהותו ית' ויתעלה עלינו עם קדוש ובתיבות מלך העולם על גודל מלכותו כי בודאי מה שאמרו בגמרא הקדושה כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה אין כוונתם שיאמר שם ומלכות בפיו ולבו בל עמו להבין פ' הלע"ז עכ"פ כי מה בזה שאומר האדם ה' אלהינו אם לא חשב בליבו ממש לנוכח שאתה ה' אלהינו אך יחשב זה לשם ב"ה וב"ש שחייבנו רז"ל להזכיר בברכה גם תיבות מלך העולם אם יאמר מלך העולם רק בשפתיו וחוטף מיד לומר תיבות אחרות של הברכה ולא כיון בליבו לנוכח פיו הלע"ז עכ"פ שאתה הוא מלך על כל העולם איך יחשב זה למלכות בברכה זו שחייבנו רז"ל או לאותה בושא ומהראוי לשמוח ג"כ בליבו שמחה עצומה בג' תבות אלו על אלהותו ית' ועל גודל מלכותו כנ"ל. זכור ואל תשכח אחי ורעי אנוש כערכי שלא אצטרך אזהרה אחר אזהרה בכל שארי ברכות ע"ז ודי בהערה זו:

ונחזור לענינינו לענין נט"י שחרית כלל זה יהיה בידו של אדם שכל מצוה אפי' מצוה קלה דרבנן מרומז בתו"ק ונתקנה ע"י אנשי כה"ג שבהם היו כמה נביאים ע"פ סודות גדולות ונוראות לתקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים גם לתקון נשמתו וגופו כי נט"י של שחרית נזכר מפורש בזהור הקדוש שהעתקתי

לעיל שקודם שנטל אדם ידיו שחרית נקרא טמא ואחר שנטל נקרא קדוש ובודאי אם האדם נותן אל לבו ירגיש בעצמו כי קודם שנטל. אפילו ידיו כבדים ואחר שנטל ג"פ בסרוגין כדינו נעשו עליו ידיו קלים ובודאי תקן במצוה זו של נט"י נשמתו וגופו לבד התקון הגדול בעולמות העליונים לכן שייך הלשון בברכה זו של נט"י אשר קדשנו במצותיו כי במצוה זו נעשה האדם קדוש כנ"ל בזוהר הקדוש ובודאי חיוב על האדם לברך ברכה זו ענ"י בשמחה רבה ועצומה שבמצוה זו קדש אותנו עם הישראלי הבורא יתברך שמו ויתעלה וכונה זו יכוין האדם ג"כ בני"י של אכילה בהיות כי גזרו רז"ל טומאה על הידים וע"כ כשמקדש ידיו לאכילה יכוין בברכתו כנ"ל. ודי בזה למשכיל:

פרק ג'

הלא המה בכתבים כתב מפורש בש"ע א"ח כוונת ברכת אשר יצר אף ע"פ כן לא מנעתי פרי עטי סופר מקצר לגודל אהבת הקצור ומה גם שאין מדרש בלא חידוש בביאור קצת יותר וזה הוא כל האדם כשיתבונן החכמה נפלאה וגבורת הבורא ית' ביצירת האדם ואף בכל הבריות שבעולם האברים והגידים איך הם נצטיירו ונבראו בחכמה נפלאה ובפרט אברים הפנימים של כל בריה בוודאי ראוי להלהיב ולעורר לבו ליתן שבחים והודאות להבורא ית' ע"ז לכן כשאומר אדם התיבות אשר יצר את האדם בחכמה יכוין במחשבתו גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה מאוד על שאנחנו עם קדוש עובדים לאלוה ובורא כזה וגם בתיבות ומפליא לעשות יכוין במחשבתו ג"כ גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים וישמח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית' ויתעלה ובוודאי הברכה בכוונה כזה רצויה לפני הבורא ית' ויתעלה ויתפאר הבורא ית' בכוונה זו של האדם בכל העולמות כידוע מכל הספרים ובפרט מס' הזוהר הקדוש שהמחשבה של אדם עומדת ברומו של עולם וגדולה היא בחשיבות יותר ויותר מהדבור כפי שהעתקתי בשער הא' מאמרי הזוהר הקדוש בזה לכן המעשה והדבור לבד זולת המחשבה המעשה והדבור ההוא אינה נחשבת לכלום. ועד נאמן בזה כתב בעל חובת הלבבות שההורג נפש במזיד חייב מיתה בב"ד אך אם הוא שגגה תחת ידו פטור ואף שראינו שהרגו בידיים ולמה יפטור אלא הטעם משום שאנו רואים שלא היה מחשבתו לכך לכן פטור אבל זה שהרג במזיד הואיל שכוונתו ומחשבתו היה ג"כ להרוג וע"כ נהרג על המעשה הרי לפניך שעיקר האדם הוא המחשבה וכן אמרו רז"ל האדם בשבועה צריך שיהא אדם בשבועה ר"ל הכונה שלו תהיה בשבועה פרט שלא במתכוין ומי שיש לו מוח בקדקדו יוכל להבין שתפלה או ברכה בלא כוונה שהיא המחשבה אינה כלום ולא נחשב כלל לתפלה או לברכה ולמשל אדם שהתפלל ברכת סלח לנו אבינו כי חטאנו ולא ידע כלל שבקש בקשה זו בהיותו טרוד במחשבה זרה. אחיי ורעי איך ימחול לו הקב"ה עלי עונותיו בתפלת ברכה זו שבקש סלח לנו שהוא בעצמו לא ידע כלל שבקש בקשה זו אך פשוט לכל בר שכל אם האדם מבקש סליחה וכפרה מהבורא ית' בליבו ובמחשבתו לבד בודאי בקשה ותפלה זו עושה פעולה גדולה לפני הבורא ית' ונקראת תפלה אף שלא הוציא בשפתיו כי בוחן לבות וכליות אלהים צדיק וכבר העתקתי לעיל בשער הא' סוף פ"ה ל' הזוהר הקדוש שכתב ז"ל כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא וז"ל פ' מקץ דף קצ"ה ע"ב כל עלמא וכל עובדיו דעלמא לאו אינון אלא ברעותא דלבא עכ"ל. זכרו זאת והתאוששו שימו לבבכם לכל הדברים ואל תשכחו אחיי ורעי אהובי נפשי שעיקר האדם הוא המחשבה שלו ולא הדבור ועכ"ז צריך לתפלה או לברכה ג"כ הדבור כי זה מתקוני עולמות העליונים. וז"ל הזוהר הקדוש פ' האזינו ד' רצ"ד ע"ב כל צלותא ובעותא דבעי בר נש מקמיקודשא בריך הוא בעי לאפקא מלין בשפותיה דאי לא אפיק לון לאו צלותי' צלותא ולא בעותיה בעותא וכיון דמלין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וטסין ואתעבדו קלא ונטיל לון מאן דנטיל ואחיד לון לאתרא קדישא ברישא דמלכא. עכ"ל. אך המחשבה היא העיקרית כנ"ל כי עולם המחשבה יותר גבוה מעולם הדבור כנודע ודי בהערה זו. ואחר ברכת אשר יצר יאמר תכף ברכת אלהי נשמה בהתלהבות גדול וביחוד בתיבות כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי רבון כל המעשים אדון כל הנשמות יותר ויותר ובחתימת הברכה המחזיר נשמות לפגרים מתים יתאמת בליבו של אדם אמונה שלימה ואמתית שהקב"ה יחיה מתים יתבונן בליבו גבורות ונפלאות הבורא ית' בזה שיחי' כל המתים מאדה"ר עד סוף כל הדורות יש מי שיהיה לדראון עולם ויש מי שיהיה לחיי עולם עכ"פ גבורות ה' גבורות ה' בזה שיכיר הבורא ית' ויתעלה כל נשמה ונשמה ליתן בגוף שלו אף שהגופים נרקבו כבר מכמה אלפים שנה לכן יחשוב האדם במחשבתו גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה ובברכת מחיה מתים אי"ה אאריך יותר בזה בעז"ה:

פרק ד'

לפי כתבי האר"י ז"ל יסדר האדם תכף אחר ג' ברכות אלו הח"י ברכות מהנותן לשכוי בינה עד אחר ברכת התורה. אחיי ורעי בוודאי כל הברכות צריך כונת הלב ודרך שבח והודאה לכן באתי להאיר עיני אנשים כערכי השבח והודאה שיכוין בכל ברכה וברכה מאלו הח"י ברכות ושלא יברך הברכות כמצות אנשים מלומדה רח"ל:

ונקוט האי כללא בידך שכל ברכות המצות וההודאות והנהנין שתקנו אנשי כה"ג הטעם פשוט בתקנתם לבד גודל תקונם ופנימיות סודם בעליונים הוא הדבר הזה שיזכור האדם בכל עת ובכל רגע בהבורא ית' ובאלהותו וז"ל הרמב"ם הל' ברכות פ"א הלכה ג' וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ואח"כ יעשה אותה וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אע"פ שלא נהנה ולא עשה מצוה. ובהלכה ד' ז"ל נמצאו כל הברכות כולן שלש מינים ברכת הנייה וברכת המצוה וברכת הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכור הבורא תמיד וליראה ממנו, ובהל' ה' ז"ל ונוסח כל הברכות עזרא ובית דינו תקנום. עכ"ל הרמב"ם א"כ בודאי יש לאדם להזהר בכל ברכה שתצא מפיו בברכות הודאה כגון בברכת השחר וכיוצא שיתן בליבו במחשבתו שבח והודיה להבורא ית' מענין הברכה. והגה מפיו תצא ואז ממילא בא בליבו אהבתו ויראתו ית' ויתעלה כמ"ש הרמב"ם שזהו עיקר תקון הברכות כנ"ל משא"כ אם אין האדם נותן אל לבו כלל שבח והודאה מעין ברכותיו שיצא מפיו והחכמה מאין תמצא לאהבה וליראה מאלהותו ית' ויתעלה ודי בזה למשכיל. ומעתה אתחיל לבאר בעז"ה כוונה הפשוטה של ברכת השחר שאי אתה בן חורין להבטל ממנה כי זולת כוונה זו פגול הוא לא ירצה ולא יחשב כלל לברכה:

כי ל' ברכה מורה שהאדם מברך ומשבח להבורא ית' בהודאה זו. וזה החילי. בעזר אלי המאמץ חילי:

ברכת הנותן לשכוי בינה לפי הטור שכתב בסי' מ"ו ז"ל דה"ג בברכות כו' כי שמע קול תרנגול לימא בא"י כו' הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה פי' הלב נקרא שכוי בל' המקרא דכתיב או מי נתן לשכוי בינה והלב הוא המבין וע"י הבינה אדם מבחין בין יום ובין לילה ומפני שהתרנגול מבין וגם בערבי' קורין לתרנגול שכוי תקנו ברכה זו לאומרה בשמיעת קול התרנגול עכ"ל הטור ואבודרה"ם כתב וז"ל ואנו מברכין על בינת התרנגול מפני שהוא מצרכי בני אדם שהם עומדים ממטתם לקולו וזהו שאומר להבחין כלומר שיבחינו הבריות וידעו כי אז מתחיל היום וזהו דבר פלא שאין בעולם מי שיודע להבחין בין יום ללילה ואפי' האדם שהוא בעל דעה והשכל אלא התרנגול וגם בחצות לילה הוא מרגיש וקורא עכ"ל ולפי פירושים אלו מהראוי לאדם בברכה זו להכניס שמחה עצומה בליבו על גודל אלהותו ית' ויתעלה בנפלאותיו הגדולים שנתן בתרנגול כ"כ הבחנה כנ"ל ויותר גבורות ונפלאות הבורא שנתן בלב בשר של אדם כ"כ שכל ובינה להתבונן שכליות נפלאות כפי שבארתי בשער הא' ויחשוב במחשבתו גבורת ה' בזה וישמח באלהותו ית' שמו שמחה עצומה:

ובברכת שלא עשני עכו"ם שנתקנה על תחלת ברייתו וז"ל אבודרה"ם נשאל הרמ"ה גר אם יכול לברך ברכת שלא עשני עכו"ם והשיב כך ראינו שאין הברכה אלא על תחלת ברייתו של אדם לפיכך אין הגר מברך שלא עשני עכו"ם אלא כ"ז שהורתו ולידתו בקדושה עכ"ל. ולע"ד כי יתן האדם אל לבו גודל השמחה והחזוה במה שיצר וברא אותו היוצר והבורא ית' ויתעלה בתוך עדת בני"י עם קדוש הישראלי ולא יצר וברא אותו בין עם מן העו"ג והיה עובד ומשתחוה לכוכבים ומזלות ולא היה יודע כלל מהבורא ומאלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד גם לא היה יודע כלל מתו"ה הק והתמימה ומגבורותיו ונפלאותיו וחכמתו הנפלאה שאנחנו עם קדוש

יודעים מתורתו הקדושה שנתן לנו ולא על עם אחר כ"כ תגדל שמחתו עד שכמעט תתבטל מציאותו הגשמי מרוב התשוקה וההתלהבות מאהבה באלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד. ואיך לא יבער לב האדם ממש כאש בוערה בברכתו ברכה זו מרוב החדוה והשמחה ויתן שבח והודאה עצומה במחשבתו ע"ז להשם יתעלה מתוך עמקא דלבא על שבחר אותו בחלקו ובגורלו הקדוש בעם קדוש הישראלי ולהדבק באלהותו ובמלכותו ואדנותו יתעלה ויתרומם זכרו לעד ובודאי שאף בשאר שעות היום אף לא בעת אמירת הברכה זו ראוי וישר לכל מי אשר בשם ישראל יכונה לשום על לבו דבר זה ולשמוח שמחה עצומה לאין ערך וליתן שבח והודי' עצומה בליבו ובמחשבתו להשם יתעלה ע"ז ובודאי עבודת הלב של כונה זו רצוי' היא לפני הבורא ית' ויתעלה מכל העבודות שאנחנו עם קדוש עובדים אותו יתברך שמו כי כוונה ושמחה זו כולל כל האמונה הקדושה וקל להבין לכל בר שכל ודי בזה:

גם בברכת שלא עשני עבד שהוא עבד כנעני אף שהוא במעל' יותר חשוב בעיני המקום מעכו"ם אך לקדושת בר ישראל לא בא שאינו חייב רק במצות שהאשה חייבת בה וביחוד נולד מזרע טמאה ע"כ יתן הודיה גדולה במחשבתו בשמחה עצומה בברכה זו:

גם בברכת שלא עשני אשה אף שהיא ג"כ בת ישראל ונולדה מטיפה קדושה אך בשביל שפטר אותה הבורא ית' מלמוד תורתו הקדושה וגם היא פטורה ממ"ע שהז"ג לכן נתקנה ברכה זו ג"כ ליתן שבח והודי' עצומה במחשבתו להשם יתעלה שקדש אותו הבורא ית' יותר מאשה במצות ובלמוד תורתו הקדושה:

וברכת פוקח עורים יפקח את עיניו בחתימת הברכה אף שיאמר האדם כל הברכות בעינים סגורות אך בחתימת הברכה זו פוקח עורים יפתח את עיניו ויכין בזה להראות גבורתו ית' בבריאת העינים שיכול להעצים עיניו כשירצה ולפתוח כשירצה שהיא חכמה נפלאה באבר זה לבד מהחכמה הנפלאה העצומה של העינים שהם עיני בשר ומאירין מאור נפלא כזה לכן יחשוב במחשבתו בחתימת ברכה זו גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה:

ובברכת מלביש ערומים ומתיר אסורים. וזוקף כפופים יכין הכוונה ע"פ הגמרא דברכות והש"ע כשלוש כו' ע"ש אך יהיה לאדם האמונה אמיתית כי כל התפלות וכל הברכות תקנו אנשי כה"ג ע"פ סודות גדולים ונפלאים ותקונים גדולים בעולמות העליונים ומי שירצה לרוות צמאוננו יעיין בכתבי האר"י ז"ל ואני לא באתי בחבור זה רק לזרז את האדם על פשטן של השבחים והתפלות לכיין בהם הכוונה הפשוטה שאין אתה בן חורין להבטל ממונה וגם יכין שעושה בברכה זו או בתפלה זו תקון גדול בעולמות העליונים ומי שבא בסוד ה' ראוי לכיין בברכת זוקף כפופים גם על השכינה הקדושה וישמח על זקיפתה לעתיד ב"ב וד"ל:

ובברכת רוקע הארץ על המים יכין האדם במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בברכה זו איך הארץ צף על התהום במאמרו ית' ויכניס האדם שמחה עצומה בליבו בחתימת הברכה באלהותו ית' ובגבורותיו כי עיקר העבודה היא השמחה:

ובברכת שעשה לי כל צרכי חיוב על האדם לברך ברכה זו בשמחת הלב מאוד ויאמין האמונה גדולה בה' יתברך ויתעלה שיספיק לו צרכו. וביחוד האדם שחננו ה' יתעלה בלחם ושמלה ובית דירה וכי יש לו כל יברך ברכה זו בשמחה עצומה מאוד ויתן שבח גדול והודאה על העבר והאמונה על העתיד ואף שנתקנה ברכה זו על לבישת מנעלים בודאי צריך האדם ליתן הודאה במחשבתו בברכה זו עלכל הטוב שחננו השם יתעלה. וכתב האבודרה"ם וז"ל והטעם לברכה זו שכל זמן שהוא הולך יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו וצרכי ביתו וכיין שלבש מנעליו כאלו נעשו לו כל צרכיו עכ"ל:

ובברכת המכין מצעדי גבר יכין האדם במחשבתו החכמה הנפלאה של הבורא יתברך שמו שברא באדם אברים וחוליות ופרטי חוליות שברגלים שמהם באו הנענוע וההילוך ויחשוב במחשבתו בחתימת ברכה זו כמה פעמים גבורת ה' בשמחה עצומה מאוד:

ובברכת אוזר ישראל בגבורה. ועוטר ישראל בתפארה. אעתיק ל' אבודרה"ם וז"ל אומר בגמרא כי אסר המייני' מברך אוזר ישראל בגבורה פי' הראב"ד המייני' על לבישת המכנסים והרמב"ם פי' על חגורתו והוא ע"ש נאזר בגבורה וע"ש אזור נא כגבר חלצין והוא רומז למה שנאמר כי כאשר ידבק האזור אל מתני האיש כן הדבקתי אלי בית ישראל ואמר בגבורה כי באזור תלויה גבורת הגבור כי בו תולה כלי זיין שלו עכ"ל לכן בברכה זו יתן האדם שבח והודאה גדולה במחשבתו בשמחה עצומה מאוד להשם יתעלה שהדביק אותנו עם קדוש אליו לאלהותו ית' ויתעלה כדבוק האזור במתני האיש וישמח האדם בברכה זו שמחה עצומה מאד על אלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד:

ובברכת עוטר ישראל בתפארה כתב ז"ל ע"ש המעטרכי חסד ורחמים וע"ש ישראל אשר בך אתפאר והטעם לברכה זו לפי שהיו עוטרים מצנפת כדי שלא ילכו בגלוי ראש ואמר כאן ישראל לפי שהשכינה שורה עליהם ולא על הגוי' עכ"ל. לכן בברכה זו יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו בשמחה עצומה מאד להשם יתעלה ע"ז שמתפאר בנו עם קדוש בתמידות כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר ומשרה שכינתו הקדוש' עלינו לבד ולא על עם אחר:

ובברכת הנותן ליעף כח אעתיק לשון הטור וז"ל ונתקנה על שהאדם מפקיד נשמתו בערב ביד הקב"ה עייפה מעבודה קשה כל היום ומחזירה לו בבקר שקטה ושלוחה וע"פ המדרש חדשים לבקרים רבה אמונתך בו"ד מפקיד פקדון ביד חבריו ומחזירו לו בלוי ומקולקל אבל אדם מפקיד בכל ערב נשמתו ביד הקב"ה והיא עייפה ומחזירה לו חדשה ורגועה עכ"ל הטור. לכן בברכה זו ראוי לאדם להתבונן כ"ז במחשבתו וליתן הודאה עצומה להבורא ית' על זה:

וברכת המעביר שינה מעיני נתקנה על רחיצת פניו וז"ל הגמרא כי משי אפיה לימא המעביר שינה מעיני כו' וכתב אבודרה"ם וז"ל כשרוחץ פניו מברך המעביר חבלי שינה ותנומה מעפעפי לפי שכשהעביר ידיו על עיניו וברך פוקח עורים העביר קצת עוצם מעיניו וקצת מעפעפיו ועדיין עוצם עיניו לא העבירו כולו עד שירחצם במים עכ"ל וכוונת הפשוטה ג"כ נכון מאוד שבודאי הוא תועלת גדול לאדם שהעביר הבורא ית' השינה מעיניו כי זה מרגיש האדם בעצמו בשעה שרוחץ פניו בשחרית אחר השינה נעשה ככריה חדשה לכן יתן האדם שבח והודאה להשם יתעלה בשמחה עצומה ע"ז:

אחיי ורעי לא יאמר האדם שכל הנאמר עד הנה הוא עבודה קשה עד מאוד וא"א לעמוד בה. תדעו נאמנה ידידי נפשי כ"א ידבר האדם התיבות בהתלהבות אז בא הכונה והשמחה ממילא במחשבתו ברגע מועט ואף גם זאת לפעמים האדם בעצמו אינו יכול למשוך א"ע מכוונה א' מוחמת ההתלהבות והשמחה רבה ועצומה שניתן בליבו באיזה כוונה של גבורותיו יתברך שמו וחכמתו הנפלאה או מאלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ובודאי שכל הכוונות הנ"ל שכתבתי אין אדם יכול עצמו להפטר מהם שבלתי כוונת הנ"ל הפשוטים אינה נקראת ברכה כלל כנ"ל של' ברכה מורה ע"ז כנ"ל לכן ראוי לאדם אחר שסיים ברכה אי לא יחטוף לומר תכף ברכה שני' אלא ימתין ויתן שבח והודאה להבורא יתברך שמו בעיני הברכה שסיים בלב שלם ובדעה מיושבת ואח"כ יתחיל ברכה שני' ולמשל אם אמר האדם ברכה שעשה לי כל צרכי ותכף חטף והתחיל ברוך אתה כו' של הברכה המכין מצעדי גבר ולא שיער כלל בליבו ובמחשבתו שבח והודאה להשי"ת ע"ז שנתן לו כל צרכו וצרכי ביתו הכי נחשב זה לברכה שלא נתן שבח והודאה להשי"ת ע"ז בליבו כלל רק שאמר התיבות בשפתיו ע"ז נאמר בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחם ממני וכיוצא בכל הברכות אך לאחר שסיים ברכה א' צריך להמתין מלהתחיל ברכה שני' עד שיתן ג"כ בליבו ובמחשבתו שבח להשי"ת מעיני הברכה שסיים ומתוך השבח שבמחשבתו בא לו ג"כ שמחה בליבו ובמחשבתו ע"ז והכל ברגע א' ודי בהערה זו:

ויהי רצון כו' שתרגילנו בתורתך כו' יהי רצון שתצילנו היום כו'. שני תפלות אלו נתקנו לתקון הנפש. וז"ל האריז"ל יהי רצון הראשון הוא להרחיק שליטת החצונים מפנימוניתו:

יהי רצון השני להרחיק החיצונים מחצוניותינו עכ"ל. ובודאי ראוי לאומרם בכוונה עצומה ובמתן. אח"כ ברכת התורה ובודאי צריך האדם לאומרם בכוונה גדולה ובשמחה עצומה ובפרט בברכה שני' אשר בחר בנו מכל העמים צריך האדם ליתן הודאה גדולה בשמחה רבה ועצומה במחשבתו להשם ית' ויתעלה על שבחר בנו לחלקו בעם קדוש הישראלי לעבדו במצותיו הקדושים וללמוד תורתו הקדושה וז"ל הטור בסי' מ"ז ועוד יש ברכה אחרת על התורה בא"י כו' אשר בחר בנו כו' בא"י נותן התורה ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבתו לפני הר סיני והשמייענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בו בכל יום עכ"ל. ובודאי ראוי לאדם ליתן אל לבו גודל מעלת ברכת התורה במה שפרשו בגמרא הקדושה ע"פ על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתו ופירשו על שלא ברכו ברכות התורה והובא ג"כ בטור. ואיך לא יתלהב לב האדם באמירתם ליתן הודאה גדולה בשמחה עצומה מאוד במחשבתו להשם יתעלה ויתרומם על שבחר אותם לעבודתו ולתורתו הקדושה ודי בהערה זו:

פרק ה'

תיקון חצות ואחר הח"י ברכות אלו יעורר האדם לסדר תקון חצות כפי שמסודר בשערי ציון ובסדורים לאונן ולקונן על גלות השכינה הקדושה ועל חרבן בהמ"ק. ואף אם לא עמד בחצות ממש יזהר מאוד לסדר לתקון אחר שיקום משנתו קודם הלימוד כי האנינות והבכיה על גלות השכינה הקדושה ועל חרבן בה"מ היא עבודה גדולה ועצומה להבורא ית' ואף הצדיקים שבג"ע וכל פמליה ש"מ גם הקב"ה בעצמו כביכול כולם בוכים בכל לילה על חרבן בה"מ. וז"ל בז"ח דף מ"ג ע"א כד עיילקודשא בריך הוא בפלגי לילא (פי' בג"ע) כלהו קיימין כו' וקלא אתער מאמצעית גינתא דרקיע וקארי בקל תקיף ואמר זכור ה' לבני אדם את יום ירושלים האומרים ערו עד היסוד בה כדן ערטינו (פי' ערבוביא גדולה) וקרקורא דיליה וכל צדיקא דתמן אתער בבכיה וקלא אתער מאמצעות גינתא דרקיע דאשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין כו' כד נפיק מתמן וסליק ובטש ברקיעין ושאג שאגין עד דכל חילא שמי' כלהו בערבוב' כדן נשבא רוחא כו' עכ"ל. ובד' ס"ח ע"ב ז"ל משמרה שני' תמן אנון מומנן אחרנין דאקרון אבילי ציון דקא מתאבלא על חבהמ"ק ובההוא שעתא דקריאת הגבר כו' קרי בחיל ואמר אתער לבכיה דבי מקדשא כל אנון מאריהון דשלוש דכתיב מלאכי שלום מר יבכיון כלהו מתכנשין לבכיה דבי מקדשא מאן חמי ערבוב' דכל חילי שמי' וכל רתיכין קדישין געו ובכו והקב"ה געי ובכי כו' כדן איהו בעיט ברקיעין כלהו וכל חיילין וכל רתיכין בכאן ומתאבלן מאי קאמרי אלהים באו גוים בנחלתך וגו' נתנו את נבלת עבדיך וגו' על נהרות בבל וגו' כו' עכ"ל. ומבואר בכתבים לפי שהשכינה כביכול בוכה ומקוננת בכל לילה אחר חצות על צערה לפיכך חיוב על האדם שגרם לה זה הצער בעונו להשתתף עמה בצערה גם חיוב האבלות והאנינות על צער השכינה הקדושה מפורש בפסוק בישעיה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה ובזוהר הקדוש וז"ל פ' ויגש ד' ר"י ע"ב כיון דמלכא קדישא מלכו שמים אתכפא ומלכות חייבא אתגבר אית ליה לבר נש לאתאבלא עמה ולאתכפא עמה בגין דכר איהי אזדקפא ועלמא יתחדי יתחדי איהו בהדא דכתיב שישואתה משוש כל המתאבלים עליה עכ"ל. וז"ל בפ' בשלח דף נ"ה ע"ב קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו קול צופיך מאן אנון צופיך אלא אלין אנון דמצפאן אימתי ירחקודשא בריך הוא למבני ביתי' נשאו קול ישאו קול מבעי ליה מאי נשאו קול אלא כל בר נש דבכי וארים קלי' על חרבן ביתא דקב"ה זכי למאי דכתיב לבתר יחדו ירננו וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא עכ"ל. לכן יזהר האדם מאד בתמידות בעבודה זו אף בלילות הקצרים וז"ל האר"י ז"ל ובימות החמה שאין אחר חצות לילה פנאי לעשות התקון וללמוד קודם שיאיר היום מוטב שיניח הלמוד משיניח לעשות התקון חצות ודי בהערה זו ויחשוב האדם שהשכינה כנגדו שנאמר שפכי כמים לבך נכח פני אדני. מצאתי:

פרק ו'

אחר שעוררנו בפועל טוב סדר תקון חצות ממאמרי הזוהר הקדוש הנ"ל עתה באתי להאיר עיני האנשים כערכי בכונות פשוטות כפירושן במזמורי ובפסוקי תקון חצות:

במזמור על נהרות בבל יתאונן ויבכה על החרבן ועל גלות השכינה הקדושה ובתיבות איך נשיר את שיר ה' ראוי לכוין דרז"ל שקצצו הלויים בעצמם בהונות ידיהם כדי שלא יוכלו לנגן בידיהם על כנורות ונבלים וזהו איך נשיר כי אין לנו בהונות הידים. וראוי לבכות ע"ז בכי רב ועצום מאוד ובפרט בפסוק אם אשכחך ירושלים וגו' תדבק לשוני וגו':

ובמזמור אלהים באו גוים בנחלתך וגו' ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום על חלול שמו הגדול יתברך שמו שהיה אז בין עם טמא חיל נבוכדנאצר שנכנסו בקדשי הקדשים ועשו שם כל חפצם. ובפסוק נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים וגו' ראוי לבכות בכי רב ועצום על הריגת הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור וסבלו יסורים קשים ומרים בהריגתם וישער ויצייר האדם במחשבתו גודל צערם בעת הריגתם וגם צער השכינה הקדושה שהיתה לה אז כביכול על הריגת בניה הנחמדים הצדיקים והחסידים ההם ובודאי אין שכל אנושי יכול לשער צערה כביכול. ובפסוק למה יאמרו הגוים איה אלהיהם ראוי לאדם לבכות בכי רב מאוד על חלול שמו הגדול בין העמים:

ובקינה זכור ה' מה היה לנו בפסוק שרים בידם נתלו פני זקנים וגו' ראוי לאדם לבכות בכי עצום על צערם של הזקנים שהם הסנהדרין החסידים הגדולים שהיה להם אז בעת החרבן כמבואר בגמרא הקדושה ובמדרשים ופסוק בחורים טחון נשאו וגו' ראוי לאדם לצייר במחשבתו כאלו היו הם בניו ממש ורואה בעיניו שנתנו על כתפיהם רחיים כבדים לנושאם ובודאי יעורר לבו לבכי עצום מאוד. ובפסוק נפלה עטרת ראשינו יכוין האדם אל השכינה הקדושה שהיא עתה עמנו בגלות וראוי לבכיה ע"ז בכי רב ועצום מאוד. ובפסוק על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו ראוי ג"כ לבכות בכי רב ועצום ע"ז שבמקום שהיתה שם השראת השכינה הקדושה ירצו עתה במקום זה שועלים ובודאי ראוי לבכות בזה עד שלא ישאר לאדם עוד כח לבכות:

ובתקון לאה במזמור למנוצח משכיל לבני קרח כאיל תערוג וגו' בפסוק צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלהים ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום מאוד על התשוקה זו העצומה. ובפסוק היתה לי דמעתי וגו' באמור אלי כל היום איה אלהיך על חלול שמו הגדול בין העכו"ם שמחרפים ומגדפים ושוחקים בנו תמיד ואומרים איה אלהיך ויעזרן מהגלות. ובפסוק אלה אזכרה וגו' כי אעבור בסך אדם עד בית וגו' על ההעדר הכבוד הגדול מיוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה בעליית לרגלים כל עם ישראלי הקדושים לירושלים לראות פני השכינה הקדושה:

ובמזמור שפטני אלהים וגו' בפרט בפסוק שלח אורך ואמתך וגו' ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי יבכה בכי רב ועצום על התשוקה העצומה זו. וממקומות אלו שרמזתי יקיש האדם אל כל מקום שיעיג ענין העדר הכבוד של השכינה הקדושה בחרבן בית מקדשה או בהריגת בניה עם קדוש הישראלי. ובפרט הצדיקים והחסידים או באיזה מקום של חרוף וגדוף של העכו"ם שמחרפי' אותנו עם קדוש בשכינת עוזינו או לאיזה תשוקה עצומה אל יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה כנ"ל יבכה האדם בכי רב ועצום כי הבכיה על עניינים אלו וכיוצא היא עבודה עצומה לאין תכלית להבורא ית' ויתעלה זכרו לעד ודי בהערה זו:

ומיד אחר התיקון יעסוק בתורה עד אור הבוקר וז"ל בפ' אחרי מות ד' ס"ח ע"א נפשי אויתך בלילה כו' לאתדבקא בך ברחימותא סגיאה בלילה דבעי בר נש מרחימותא דקב"ה למיקם בכל לילה לאשתדלא בפולחני' עד דיתער צפרא ויתמשך עליה חוטא דחסד דתניא זכאה חולקי' דההוא בר נש דרחימותא דרחים ליה לקב"ה והני אנון זכאי קשוט דמרחמין ליה לקב"ה הכי בגין דעלמא מתקיים בגיניהון ושלטין על כל גזרין קשין דלעילא ותתא בגין דיתקיים עלמא בגיניהון עכ"ל. וכבר העתקתי לעיל ממאמרי הזוהר הקדוש מגודל מעלת הלמוד אחר חצות לילה ובכתבי האר"י ז"ל כתב ג"כ שילמוד אחר התקון עד אור הבקר דוקא וכתב עוד

אם אינו יכול להעמיד עצמו מלישן ילך לישן אחר שלמד מעט אך יזהר מאוד לקום משנתו באשמורת ויחבר לילה עם יום בלמוד עכ"ל כי גודל מעלת וחוב חבור לילה עם יום בלמוד מבואר בזוהר הקדוש בכמה מקומות. וז"ל בפ' תרומה ד' ק"ל ע"ב כד אתי האי בוקר עמודא חד נעיץ כו' כדן כרוזא קדים וקרי אתעתדו קדישי עלינון אינון דמשבחן למריהון אתתקנו בשבחא דיממא כדן אתפרשו יממא מן לילה זכאה חולקיה מאן דקם מגו תושבחתא דאורייתא דלעי בלילה בההוא זמנא צלותא דצפרא עכ"ל. ובז"ח דף י"ז ע"ג במדרש הנעלם וז"ל דתאנא כשהקב"ה נכנס עם הצדיקים בג"ע (פ' בחצות לילה) כו' והוא עת רצון לעסוק בתורה כו' ויש חובה לישראל בשעה שעולה עמוד השחר לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקב"ה מ"ט כו' הדא הוא דכתיב ומשחרי ימצאוני וא"ר יהודה ובלבד שלא יפסיק משיחתו עד שיתפלל כשהחמה זורחת עכ"ל. וכשהאיר היום אף שנטל ידי קודם אור היום יטול ידיו ג"פ בסרוגין בלא ברכה מספק כמבואר בש"ע:

פרק ז'

וכשיגיע זמן התפלה יכין עצמו ללכת אל בית האלהים לבה"כ או לב' המד דוקא ולא יתפלל באיזה בית אף בצבור כמו שנזכר האזהרה בגמ' כל מי שיש לו בה"כ בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע וז"ל הזוהר הקדוש פ' תרומה דף קס"ד ע"א בזמנא דקב"ה אתי לבי כנישתא דאיהו מקדש מעט וכל עמא אתיין כחדא ומצלאן ואודן ומשבחן ליה לקב"ה כדן הדורא דמלך איהו כו' וכד איהו אקדים לבי כנישתא ועמא לא אתיין מלאה ולשבחא ליה לקב"ה כדן כל ההוא שולטנותא דלעילא וכל אנון מומנין ומשריין עלאין כלהו אתבור מההוא עלויא דמתתקני בתקוני ההוא מלך. מ"ט דבגין דבההיא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון משבחן למלכא עילאה כל אנון משריין עלאין מסדרין שבחין ואתתקנן בההוא תקונא קדישא בגין דמשריין עלאין כלהון חברים אנון בישראל לתתא לשבחא לקודשא בריך הוא כחדא למהוי סלוקא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כחדא כו' ואפי' לא אסגיאן בבי כנישתא אלא עשרה באנון עשרה מזדמנן משריין עלאין למהוי עמהון חברים עכ"ל. ובפ' בלק דקצ"ו ע"א וז"ל פתח ר"א ואמר מי בכס ירא ה' וגו' מאי שומע בקול עבדו האי קרא אוקמוה חברי' והכי הוא מאן דרגיל למיתי לבי כנישתא לצלאה וימא חד לא אתי קודשא בריך הוא שאיל עליה ואמר מי בכס ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכי' ואין נגה לו מאי שומע בקול עבדו כו' אלא ההוא דצלי צלותין בכל יומא איהו שמע בההוא קול דקרי ליה קודשא בריך הוא ואשתבח ב' ואמר דאיהו עבדו כו' שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדא. ותו דקלא אשתמע בכל אנון רקיעין דאיהו עבדי' דמלכא קדישא ודא איהו שומע בקול עבדו כו' אבל עד לא יתכנשו ישראל לבתי כנסיות לצלאה סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נטורין עלאין דלא יתפשטון ולא יפקון על עלמין כו' בגין דאנון אזלין למפשטא בטורי חשך והר נשפה כדן פתיחן כו' נהורין עלאין ונפקין ושריאן על בתי כנסיות ברישיהון דצלי צלותין ומתפלגין נהורין על רישיהון וקב"ה שאל על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר חבל על פלני' דהוה רגיל הכא והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין והלך לשטטא בטוריא בעלמא ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר ולית לי' בי' חולקא אין נגה לו. כמה דאתפלג ושרי' על אחרנין דתמין. כמה טבין אתאבידו מני' כו' ואלו היה תמן יבטח בשם ה' עכ"ל הרי מבואר שאין תקון התפלה אף בצבור אלא דוקא בבה"כ וכשמתפלל בבה"כ עם הצבור הרי כל המעלות נקבצו באו לו שזכה גם להקרא עבד ה' וכ"ש שלא יתפלל ביחידות בביתו כי מגודל תפלת הצבור נזכר בגמרא הקדושה ברכות ד"ח אמר ר' יוחנן משום רשב"י מ"ד ואני תפילתי וגו' עת רצון וגו' אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללים ר"י בן חנינא אמר מהכא הן אל כביר לא ימאס כו' ארשב"י אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובג"ח ומתפלל עם הצבור מעלה אני עלי כאלו פדאני לי ולבני מבין האומות כו' עוד כמה מאמרים בגמרא הקדושה המורים על גודל מעלת תפלת הצבור ומבואר ג"כ בזוהר הקדוש בהרבה מקומות. וז"ל פ' וישלח ד' קס"ז ע"ב ת"ח דאר"ש צלותא דסגיאין סליק קמי' קודשא בריך הוא ומתפטר בההוא צלותא בגין דסלקא בגוונין סגיאין. אתכלילת מכמה סטריין ובגין דאתכלילת מכמה גוונין אתעבידה עטרה ומנחא על רישא דצדיק חי העולמים וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא ולא איהי אלא בגוון חד וע"ד צלותא דיחיד לאו איהי מתקנא לאתקבלא אלא בצלותא דסגיאין עכ"ל. וז"ל ג"כ פ' ויחי ד' רל"ד ע"א כל צלותין דעלמא צלותן וצלותא דיחיד לא אעל קמי' מלכא קדישא אלא במילא תקיפא דעד לא אעלת ההיא צלוא לאתעטרא בדוכתא אשגח בה קודשא בריך הוא ואסתכי בה ואסתכי בחיובי ובזכותי' דההוא בר נש מה דלא עביד כן בצלותא דסגיאין כו' בג"כ פנה אל תפלת הערער מהפך ואסתכי בה ואסתכי במה רעותא אתעביד ומאי ההוא בר נש דצלי צלותא דא ומאן אנון עובדי בג"כ לבעי לי' לבר נש דלצלי צלותיה בצבורא עכ"ל ובפ' פקודי ד' רמ"ה ע"ב וז"ל ההוא ממנא קדיש' דקיימא על ההוא פתחא כל אנון צלותין דבקעין אוירין ורקיעין למעיל קמי' מלכא אי צלותא דסגיאין אנון פתח פתחא ואעיל ההוא צלותא עד דאתעבידו כל צלותין דעלמא עטרה ברישא דצדיק כמה דאוקמוה ואי צלותא דיחיד סלקא עד דמטא לפתחא דהיכלא דא דהאי ממנא קיימו ב' אי יאי ההיא צלותא לאעלא קמי' מלכא קדישא יאות מייד פתח פתחא ואעיל לה. ואי לא יאי דחי לה לבר נחנתא כו' עכ"ל ומכאן תוכחה מגולה לבעלי חנויות או לשארי אנשים שדיריהם רחוקים מבה"כ שמזלזלים בתפלת מנחה וערבית להתפלל ביחידות או בחנותיהם או בביתו או לאותה בושא אף אם אדם יודע בנפשו שהוא צדיק גמור גם בטוח שתפלתו תהיה זכה וברורה. קשב נבחר ל' צדיק כשהוא מתפלל עם הצבור כמבואר בזוהר הקדוש פ' וישלח הנ"ל וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא כו' ומכ"ש מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי וידע אינש בנפשו אם הוא צדיק גמור אם לא באיזה פנים יעלה לרצון לפני ה' תפילתי זאת לפי מ"ש הזוהר הקדוש פ' ויחי הנ"ל וע"ש היטיב ודי בהערה זו. ועוד בהרבה מקומות בזוהר הקדוש ולא רציתי להאריך בהם לגודל אהבת הקיצר. גם יזרזר אדם עצמו מאוד להיות מעשרה ראשונים בבה"כ וגודל מעלתו נזכר ג"כ בגמרא הקדוש ובזוהר הקדוש בהרבה מקומות. וז"ל פ' נשא ד' קכ"ו ע"א ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ועשו לי מקדש סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי והא אוקמוה שכינתא אקדומה לבי כנישתא זכאה ההוא בר נש דאשתבח מאנון קדמאי בבי כנישתא בגין דבהו אשתלי' מה דאשתלים ואנון מתקדשי קדמיתא בשכינתא כו' עכ"ל וז"ל פ' פקודי ד' ר"ן ע"א משגיח מן החלונות אלן קיימא לאסתכלא כל אינון דמצלין צלותיהו דמקדמין לבי כנישתא ואתמנון מאנון עשרה קדמאי כדן סלקין וכתבין לון לעילא בגין דאלין אקרון חברים לגבייהו הדא הוא דכתיב חברים מקשיבין לקולך השמעיני כו' עכ"ל. ומכ"ש מי שזכה להיות ראשון בבה"כ אין ערך ותכלית לשכרו והובא בזוהר הקדוש פ' תרומה ד' קל"א ע"א ע"ב משל נפלא ע"ז ע"ש אך לקצר אני צריך. ודי בהערה זו ויזהר אדם מאוד שלא יתפלל בגוף משוקץ מנקבים ח"ו כי אז תפלתו תועבה ר"ל כדאיתא בפרק מי שמתו דכ"ג ע"ג שם ג"כ ע"פ שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים רב אשי ואי תימא ר' חנינא בר פפא אמר שמור נקיבך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני ע"כ. גם הוא תיקו גודל מתקוני התפלה וז"ל הזוהר הקדוש פ' במדבר ק"ך ע"ב ת"ח רזא דמלה אע"ג דצלותא תלי' במלולא ודבורא דפומא כלא תלי' בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר דבורא ובמלולא דפומא מאן עובדא אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כגוונ' דצלותא הוא ולא יצלו בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא בגוי' כגוונא דצלותא. בקדמיתא עובדא בשעתא דבר נש קאים בעו לדכאה גרמי' בקדמוותא (פ' לעשות צרכיו) לבתר יקבל עלי' האי עול לפרשא על רישוי פרישו דמצוה ולבתר יקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין כו' עכ"ל. גם יזהר בחלוקו שיהא נקי משכבת זרע ח"ו כנזכר בש"ע:

וצורך הטבילה במקוה וגודל מעלתה יבוא בשערים הבאים בעז"ה וכשמגיע זמן ההליכה לבה"כ להתפלל יזהר האדם מאד מלדבר עם שום אדם אף דבר הכרחי פן ואולי עי"ז יאחר איזה עניי' של איש"ר או עי"ז יתאחר תפלתו בלחש מעט יותר אחר סיום הצבור ולא יוכל לענות קדושה עם הצבור או יוכל להיות שלא יוכל כלל להתפלל עם הצבור בשביל איחור מעט הדבור ההוא ונמצא דבור מעט יאבד טובות הרבה וע"כ צריך לזהר בזה מאוד:

פרק ח'

מה מאוד נהדר בכבוד ויציאתו עושה רושם בעולמו' עליונים כשהוא יוצא מביתו לבה"כ מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין כי מפליג בזה בזוהר הקדוש בכמה מקומות ואעתיק מקום א' פ' ואתחנן ד' רס"ה ע"א וז"ל אר"ש בשעת' דבר נש אקדים בצפרא ואנח תפילין ברישי' ותפילין ברשימו קדיש' בדורעו' ואתעטף בעטופ' דמצוה ואתי לנפקא מתרעא דביתי' אערע במזוזה רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתי' ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמי' ונפקין עמי' מתרעא דביתי'

ואזפי ליה לבי כנישתא ומכרזי קמי' הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדיש' הבו יקרא לברי' דמלכא לפרצופא יקרא דמלכא. רוחא קדישא שרי' עלי' אכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר כדן ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא ואסהיד עליה קמי' מלכא קדישא כדן פקיד מלכא עלא' למכתב קמי' כל אנון בני היכלי' כל אנון דאשתמודען קמיה הדא הוא דכתיב ויכתב כו' ולא עוד אלא דקודשא בריך הוא משתבח ב' ומכריז עלי' בכלהו עלמין חמו מה ברי' עבדית בעולמי ומאן דיעול קמי' לבי כנישתא כד נפיק מתרעי ולא תפילין ברשי' וציצית בליבושיה ואומר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך קודשא בריך הוא אמר אן הוא מוראי הוא סהיד סהדווא דשקרא עכ"ל הז"הק. אך אין ידי כל אדם שוה בג' מצות אלה שתהיינה חוברות אחת אל אחת דהיינו שביציאתו מביתו יהיה מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין ומזוזה על פתחו כמבואר בזוהר הקדוש הנ"ל שאינו יכול לקיים זה אם לא שדירתו סמוך לבה"כ או לבהמ"ד. ואם שלש אלה לא יעשה לה כתקונה מטעם שזכרנו עכ"פ אחת מהנה לא נעדרה שיקיים מצוה א' אשר ביכלתו לקיים אותה כתקונה והיא מצות מזוזה שכתב במאמר הנ"ל ואתי לנפקא מתרעא דבית' אערע במזוזה רשימו דשמא קדישא ארבע' מלאכין כו' שבדאי כוונת הזוהר הקדוש שיקוין האדם כוונת המזוזה וכוונתם הפשוטה מפורש בר"מ בפ' ואתחנן ד' רס"ג ע"ב וז"ל פקודא למקבע בר נש מזוזה לתרעי' כו' דלא ינשי בר נש דוכרנא דקב"ה לעלמין ודא איהו כגוונא דציצית כד"א וראיתם אותו וזכרתם את וגו' כיון דחמי בר נש לההוא דוכרנא אדכר בגרמי' למעבד פקודא דמארי' ורזא דמהמנותא כו' עכ"ל. הרי מבואר בזוהר הקדוש הנ"ל כוונ' מצוה מזוזה לכן יזהר האדם מאד בכוונתה ולא דוקא ביציאתו מביתו לילך לבה"כ אלא בכל עת אשר עינו רואה את המזוזה בכניסתו או ביציאתו מאיזה בית אשר יהיה מזוזה בפתחו יניח ידו הימני' על המזוזה ויקבל עליו עול מלכות שמים ועול מצות שנכתבו בפ' שמע ובפ' והיה אם שמוע שבמזוזה ויכוין במחשבתו בזה"ל בשמחה עצומה אני מאמין באמונה שלומה ואמיתית שאתה יחיד ומיוחד ומקבל עלי' לקיים מצותיך הקדושים ע"כ כנ"ל בזוהר הקדוש. וכבר נדפס בסדורים כמה פסוקים שיאמר האדם בשעה שמניח ידו על המזוזה בעת הליכתו לבה"כ ועכ"פ באם שאינו יכול לומר כל הפסוקים יאמר פ' שמע לבד. אך בכוונה הנ"ל בזוהר הקדוש כי טוב מעט כו'. ובעת הליכתו לב"ה ילך בזריזות ויכוין במחשבתו בזה הלשון אני הולך לבה"כ לעבוד את בוראי יתברך שמו ויכוין זאת כל עת ההליכה בשמחה עצומה. ויזהר האדם מאוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין דוקא ובעו"ה קצת עוברי דרכים אינן נזהרים בזה ומתפללים בלא טלית גדול וז"ל הזוהר הקדוש פ' בראשית ד' כ"ג ע"ב ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרא כו' ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודורעא אתמר בהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וגו' עכ"ל וגודל העונש מי שאינו נזהר בעטופא דמצוה מבואר בזוהר הקדוש פ' שלח לך ד' קע"ד ע"ב וז"ל כל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולאתלבשא בליבושא דמצוה כד עייל בההוא עלמא קאים בליבושא טנופא דלא אצטרך וקאים בדינא עליה כו' וההוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה כו' עכ"ל. הנה האדם יראה לעינים ממאמר הזוהר הקדוש הנ"ל כיצד מליבשין לעתיד לבוא אחר פטירתו וכדי למתבר כרעי דלא אזיל בעטופא דמצוה בשעת התפל' בודאי יכנס מרץ בלבבו להזהר עוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין בשבתך בביתך ובלכתך בדרך:

ראוי לאדם להזהר שיעשה ציציתיו חוליות חוליו' כל חוליא מג' כריכות כי כן הוא מבואר בזוהר הקדוש בר"מ פנחס ד' רכ"ח ע"ב וז"ל בקיצור ושיעור ארכה דציצית כו' תרין עשר אצבען שליש גדיל ושני שלישי ענף וכל חוליא משולשת כל משלש מסטרא דקדושה הדא הוא דכתיב כו' חוליא כלילא מתלת כריכות משלשין דא שכנית' כו' זכאה גופא דהכי איהו רשים בשכנית' וקב"ה על כנפי דמצוה כו' י"ג חוליא (ר"ל בכל ציצית כן הוא החשבון משיעור הכריכות שאנו עושים ז' וח' וי"א וי"ג) אית בהון תשעה ושלשים כריכן כחושבן ט"ל ושלשה עשר חוליאין בחושבן אח"ד סלקין ב"ן והאי איהו בן י"ה כו' עכ"ל. ובתקונים תיקון י"ח ד' ל"ג ע"ב ז"ל בקיצור ואלין אנון דמללין קדם מלכא בחשאי (פ' בתפלת י"ח) ושאלין מיני' בעותהון בחשאי כו' מיד הא מטרוניתא אחודת בהון ואוליפת זכו בגינייהו כו' ואמרת רבון עלמין אלין אנון דהוו מכסיין לי בעטופא דמצוה דציצית בחמש קשרין ותלת עשר חוליאין לכל סטר כו' עכ"ל:

מכאן יראה אדם גודל מעלת עשית הציצית בחוליות דוקא וכן כתב האר"י ז"ל. וטוב לזהר בזה:

וגם מזה אל תנח ירך שיהיו הציציות חוטין כפול שמנה כנזכר בספרים וסודן כמוס ליודעי מדע ושיהיו יפים ולבנים כי בכל המצות הדור מצוה עד שליש ובפרט במצוה זו ששקולה ככל התרי"ג והזהיר בה זוכה ורואה פני השכינה כנזכר בש"ע סי' כ"ד:

ויזהר האדם מאוד בנקבי הטלית שחוטיו הציצית תלויים בו שלא יהיו למעלה מג' אצבעות ולא למטה מקשר אגודל כי ראיתי רבים שאינם נזהרים בזה.

גם בתפילין יזהר האדם מאוד להדר אחר תפילין היותר כשרים שנכתבו בקדושה ובטהרה וכתובה תמה כי גודל מעלת תפילין רבו בזוהר הקדוש ובתקונים במקומות הרבה ואעתיק מאמר קצת מתקונים תיקון מ"ז ד' פ"ג ע"ב וז"ל ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ת"ח כל מאן דאנח תפילין על רישי' ועל דרועי' קלא סליק בכל יומא לכל חיון מרכבות ואופנים ושרפים ומלחכין דממנן על צלותין הבו יקר לדיוקנא דמלכא דאיהו מאן דאנח תפילין דעליה אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו בצלמו בתפילין דרישא כגוונא דתפילין דמרי עלמא עכ"ל. ובודאי אחיי ורעי להקרא האדם דיוקנא דמלכא בהנחת התפילין צריכין התפילין שיהי' כשרים בתכלית גם גודל מעלת ציצית ותפילין מבואר בז"ח ד' ע"ז ע"א וז"ל ובוצינא קדיש' אמר כל מאן דאנח תפילין וציצית כאלו מקיים תרי"ג מצות דאורית' עכ"ל ודי בהערה זו:

וקודם הנחת טלית ותפילין יזהר האדם מאוד לומר פסוק ויהי נועם עד כוננה עלינו וכן מן הנכון לומר פסוק זה קודם עשית כל מצוה ומצוה והוא תועלת גדול בעשית המצוה להחשב כצג באיתן הכוונה הראוי' לה כמבואר בזוהר הקדוש פ' יתרו ד' צ"ג ע"ב וז"ל ברעותא תלי' מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות כו' דהא קודשא בריך הוא בעי לבא ורעותא דבר נש ואפ"ה אי לית תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא ע"ד צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה ע"ד צלי צלותא דא ומעשה ידינו כוננה עלינו. מאי כוננה עלינו. כוננה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות. עלינו אע"ג דלית אנון ידעין לשואה רעותא אלא עובדוי בלחודי מעשה ידינו כוננהו למאן לההוא דרגא דאצטרך לאתתקנא כו' עכ"ל. ואם דוד מלך ישראל אשר רוח ה' דבר בו מלתו על לשונו להתפלל בשביל כלליות ישראל שיהא מעשה ידינו במצות כוננה לתקן תקונים בהדרגת העליונים כאלו נתכוונו בכל מצוה ומצוה כל הכוונת הראוים לתקן כל מדרגה ומדרגה בעולמות העליונים כנ"ל בזוהר הקדוש, ואם הראשונים כו' כ"ש בדורות האחרונים אשר שם עניות יהלכון עני בדעת ע"ז יתפלל תפלה לעני כי יעטוף מלתו ולפני ה' ישפוך שיחו זו התפלה שהתפלל דוד המלך ע"ה קודם כל עשית מצוה ומצוה וכן הובא בספרים: